

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

**АГЕНЦИЈА
ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА

ПРОГРАМАТА

**ЗА ПОДДРШКА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО, КОНКУРЕНТНОСТА И
ИНОВАТИВНОСТА НА
МАЛИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА
ВО 2021 ГОДИНА**

**За 2021 година
(јануари – декември 2021)**

Скопје, јануари 2021

ИДЕНТИФИКАЦИСКА КАРТА

Назив:	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија - АППРСМ
Адреса:	Кеј Димитар Влахов 4, Скопје
Основач:	Влада на Република Северна Македонија
Ресорно министерство:	Министерство за економија
в.д.Директор:	Михаил Индов
Управен одбор:	Златко Колев – претседател Јумни Адеми – заменик претседател Иван Ајтарски - член Емин Џумкар - член Салајдин Идризи - член
Партнери на АППРСМ:	Министерство за економија Министерство за труд и социјална политика Министерство за образование и наука Министерство за финансии Стопанска комора на Македонија Сојуз на стопански комори Стопанска комора на северо-западна Македонија Државниот завод за статистика Централен Регистар на Република Северна Македонија Агенција за вработување на Република Северна Македонија Национален совет за претприемништво и конкурентност Регионални фондации за развој на МСП во Скопје, Куманово, Велес, Струмица и Битола ЕСА Агенции во Тетово, Гостивар и Охрид Инкубатори за поддршка на малото стопанство Други претприемачки центри (Ромскиот Деловен Информативен Центар од Скопје, Стопанска - Комора на Северо-Западна Македонија, Занаетчиска Комора на град Скопје, Занаетчиска комора на Македонија, Стопанска Комора на Македонија, МИР - Фондација за менторство и индустриско истражување) JICA - Јапонија Конзорциум - Европски информативен и иновативен центар Македонија - Европска Комисија (EICM)

Кратенки

АППРСМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија
МЕ	Министерство за економија
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
УНДП	Програма за развој на Обединетите Нации
ОДП	Организации за Деловна Поддршка
ЕЕН	Европска мрежа на претпријатија
МИС	Менаџмент информативен систем
ПСВ	Помош за самовработување
ИПА	Претпристапни фондови
АВРСМ	Агенција за вработување на Република Северна Македонија
ЈИСА	Јапонска агенција за меѓународна соработка
МИР	Фондација за менаџмент и индустриско производство
SINTEF	Истражувачка организација од Скандинавија – Норвешка
ВСС	Ваучерски систем на советување
РЦ	Регионален центар
ЕСА	Агенција за помош на претпријатијата
ТАСМЕ	Проект за техничка помош за развој на МСП
МСП	Мали и средни претпријатија
НАССР	Систем за производство на безбедна храна
ГТЗ	Германско друштво за техничка соработка
ПРЕДА	Регионална развојна агенција на Пелагонија ПРЕДА
БП	Бизнис план
МАСИТ	Македонска асоцијација за информатичка технологија
СЕП	Секретаријат за европски прашања
МБПР	Македонска Банка за поддршка на Развојот
МРФП	Македонска Развојна Фондација за Претприемништво
YES Inkubator	Инкубатор за млади претприемачи
СКСЗМ	Стопанска комора на северо западна Македонија
АСИРМ	Агенција за странски инвестиции на РСМ
ССКМ	Сојуз на Стопански комори на Македонија
ЕБА	Европска бизнис асоцијација
ЦЕЕД	Центар за развој на претприемачи и менаџери
БСЦ	Центар за развој на бизниси
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
ОПВ	Оперативен план за вработување
РП	Рамковна програма
ЦИРКО	Центар за истражување, развој и континуирано образование

МИСИЈА

Развој на претприемништвото и малото стопанство во Република Северна Македонија преку реализација на приоритетни проекти кои ги отсликуваат:

- ✓ Вистинските подрачја на интервенција согласно искажаните реални потреби на малото стопанство, и
- ✓ Владината Програма за развој на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средни претпријатија.

ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ

- Деловно поврзување во земјата и странство,
- Прибирање, обработка и доставување на информации релевантни за МСП секторот,
- Воспоставување и одржување на база на податоци и електронска поврзаност помеѓу регионалните центри за поддршка на претприемништвото,
- Реализација на програми од областа на едукацијата, тренингот, обуките и консултантски услуги за МСП секторот,
- Организирање трибини, конференции и бизнис форуми,
- Спроведување програми за соработка со земјите од регионот и пошироко,
- Спроведување останати домашни развојни проекти,
- Финансиска поддршка на МСП преку субвенционирано советување (ваучери),
- Кофинансирање развојни проекти во соработка со домашни и странски инвеститори и донатори.

С О Д Р Ж И Н А

1. Активности и проекти според програма на АППРСМ (подпрограма 40).....	6
1.1 Поддршка на Самовработувањето како дел од ОП 2021 на МТСП.....	6
1.2 Ваучерски систем на советување	9
1.3. Воспоставување на систем на стандардизирани менторски услуги.....	16
1.4. Кофинансирање на регионалниот проект “Алијанса на знаење во еко-иновативно претприемништво за поттик на конкурентноста на МСП.....	21
1.5 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри.....	22
1.6 Претприемачко образование	24
1.7 Организирање на обуки за подготовка на бизнис план.....	29
1.8. Организирање на обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис.....	34
1.9 Организирање на обуки за локални консултанти	39
1.10 Организирање на обуки за зголемување на конкурентноста на МСП	42
1.11 Промоција на социјалното претприемништво.....	47
1.12 Поддршка на женско претприемништво	52
1.13 Кофинансирање на Junior Achivment	56
1.14. Подготовка на годишен извештај – Опсерваторија за МСП	59
2. Финансиски извештај.....	61

ВОВЕД

Во согласност со член 19 од Законот за основање на Агенција за поддршка на претприемништво на Република Македонија (Сл.весник бр. 60/03, 161/09, 171/10, 41/14, 64/18), Агенцијата е должна за своето работење и користење на средства да поднесува извештаи до Министерството за економија најмалку два пати годишно и Годишен Извештај до Владата на Република Северна Македонија до 31 јануари за претходната година.

Во извештајот кој го опфаќа периодот јануари - декември 2021 година, Агенцијата за поддршка на претприемништвото, врз основа на оперативниот и финансовиот план за 2021 година, ги реализираше во континуитет предвидените оперативни активности за овој период кои произлегуваат од Програма за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2021 година, односно активностите и проектите кои се реализираат преку АППРСМ (подпрограма 40).

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Северна Македонија (Службен весник на Република Македонија бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11 и 15/13) Владата на Република Северна Македонија ја донесе Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средните претпријатија во 2021 година, (објавена во Службен весник на РСМ бр. 12 од 18 јануари 2021 година).

1. Активности и проекти според програма на АППРСМ (подпрограма 40)

1.1 Поддршка на Самовработувањето како дел од ОП 2021 на МТСП

Во рамките на подготвителните активности за реализација на оваа програмска активност за време на извештајниот период се извршија следните активности:

- Селектирани се дополнителни советници за изработка на Бизнис план и ажуриран е прегледот на овластени советници,
- Направен е преглед на советници овластени за изработка на Бизнис план и истиот е објавен на веб страницата на АППРСМ, во делот на ваучерско советување, Каталог на советници - <http://apprm.gov.mk/ConsultantsCatalog>
- Изработен е Работен план за првиот и вториот циклус по кои се одвиваа средбите помеѓу советниците и клиентите,
- На веб страницата на АППРСМ објавен е распоредот на средбите помеѓу советниците и клиентите од сите фази. Сите овластени советници за изработка на бизнис план, регистрирани во базата на АППРСМ, преку користење на софтверското решение достапно на линкот <http://www.samovrabotuvanje.apprm.gov.mk>, добија можност да се вклучат во програмата преку одбирање на настани на кои можат да се вклучат за изработка на Бизнис план за невработените лица. Ова се реализираше преку доделување на корисничко име и лозинка на секој советник со што сите се здобија со можност да се пријават за изработка на бизнис план за невработените лица според однапред утврден редослед на настани (виртуелни средби помеѓу советниците и клиентите).
- Според интересите и можностите на советниците, како и потребите на АППРСМ за задоволување на регионалниот принцип на застапеност на советници, направен е преглед на пријавени советници по Центри за

вработување и истиот е инкорпориран во апликацијата, односно софтверското решение.

- Имплементирано е софтверското решение за можноста клиентите самостојно да изберат овластен советник кој ќе им помогне при изработката на бизнис планот. Апликацијата беше поставена на страната на АППРСМ на следниот линк: <http://www.samovrabotuvanje.apprm.gov.mk>. Кандидатите, врз основа на пријавените советници, добија можност самостојно да одберат соодветен овластен советник кој е пријавен за работа во соодветниот Центар за вработување каде тие аплицирале за програмската активност.
- Изработени се листи на поврзувања помеѓу невработените лица селектирани од страна на Селекционата комисија и пријавените, односно одбраните советниците од Каталогот на АППРСМ. Листите содржат точно место, ден и час на средбите кои требаше да се одвиваат во центрите за вработување во рамки на секоја фаза од програмата “Поддршка за самовработување“, но поради корона кризата средбите беа виртуелни. За време на овој извештаен период беа реализирани вкупно седум фази. За потребите на овие средби сите селектирани кандидати беа контактирани од страна на центрите за вработување и од страна на избраните советници за да отпочнат со изработка на бизнис план.
- Во рамките на сите фази од програмската активност „Поддршка за Самовработување 2021“ од вкупниот број на 1747 кандидати, 864 од нив доставиле електронска адреса, што е услов за да можат да одберат советник, околу 45% од нив избрале советник преку софтверското решенија, а на останатите кандидати, од страна на АППРСМ, им бил доделен соодветен советник за изработка на бизнис планот.
- Од страна на АППРСМ беа известени изведувачите, односно Регионалните центри, како и сите советници вклучени во програмата, за точниот износ на средствата од грантот во висина од 307.500,00 денари (615.000,00 во случај на ДОО),
- Предвидените виртуелни средби помеѓу советниците и невработените лица беа одржани по електронски пат преку телефон, e-mail, viber, итн.
- Предвидените квоти за издавање на ваучери за изработка на бизнис планови од страна на советниците беа согласно Оперативните упатства кои се дел ид прирачникот на процедури за ваучер,
- Ажурирани се списоци на клиенти од сите фази кои се откажале или биле недостапни,
- Заклучно со 31.12.2021 година, во сите фази, од страна на седум регионални центри издадени беа 1880 ваучери, се откажаа или не беа достапни 133 клиенти и реализирани беа 1747 ваучери за изработка на бизнис план на исто толку невработени лица и тоа: 1723 изработени бизнис планови за невработени лица од програмата за Самовработување (прв оглас и дополнителен), и 24 невработени лица со попреченост¹:

¹Лицата со попреченост беа финансирани од УНДП преку проектот „Креирање можности за работа за сите IV“.

ЦЕНТРИ		РЕАЛИЗИРАНИ ВАУЧЕРИ			
Регионален Центар	Центар за вработување	Прв оглас	Дополнителни клиенти	Лица со попреченост	ВКУПНО
Битола	ЦВ Битола	50	18	2	70
	ЦВ Демир Хисар	17	/	/	17
	ЦВ Крушево	12	1	/	13
	ЦВ Прилеп	66	27	2	95
	ЦВ Ресен	16	3	/	19
ВКУПНО РЦ БИТОЛА		161	49	4	214
Велес	ЦВ Велес	64	/	/	64
	ЦВ Кавадарци	60	/	1	61
	ЦВ Неготино	28	/	1	29
ВКУПНО РЦ ВЕЛЕС		152	0	2	154
Куманово	ЦВ Кратово	13	3	1	17
	ЦВ Крива Паланка	44	8	/	52
	ЦВ Куманово	172	12	4	188
	ЦВ Пробиштип	28	1	/	29
	ЦВ Свети Николе	24	/	1	25
ВКУПНО РЦ КУМАНОВО		281	24	6	311
Охрид	ЦВ Дебар	14	6	/	20
	ЦВ Кичево	23	9	/	32
	Македонски брод	2	2	/	4
	ЦВ Охрид	32	12	/	44
	ЦВ Струга	108	20	/	128
ВКУПНО РЦ ОХРИД		179	49	0	228
Скопје	Скопје	116	111	6	233
ВКУПНО РЦ СКОПЈЕ		116	111	6	233
Струмица	ЦВ Берово	9	4	/	13
	ЦВ Валандово	14	/	/	14
	ЦВ Веница	12	8	/	20
	ЦВ Гевгелија	44	/	1	45
	ЦВ Делчево	26	3	1	30
	ЦВ Кочани	52	10	1	63
	ЦВ Радовиш	36	1	/	37
	ЦВ Струмица	54	1	/	55
	ЦВ Штип	25	6	1	32
ВКУПНО РЦ СТРУМИЦА		272	33	4	309
Тетово	ЦВ Гостивар	33	40	1	74
	ЦВ Тетово	144	79	1	224
ВКУПНО РЦ ТЕТОВО		177	119	2	298
СЕ ВКУПНО ВАУЧЕРИ		1338	385	24	1747

- Од вкупниот број од 162 советници, овластени за изработка на Бизнис план од страна на АППРСМ, изработен е список на 152 советници вклучени во програмата и број на клиенти превземени за изработка на Бизнис план од секој консултант поединечно,

- Известени се сите советници вклучени во програмската активност за начинот и постапката на фактурирање согласно Прирачникот на процедурите за спроведување на програмата на ваучерско советување, како и законската обврска за фактурирање преку Управата за Јавни Приходи (УЈП) за оние коминтенти кои се обврзници на ДДВ и ќе бидат исплаќани од средства на УНДП,
- Од извештаите на советниците кои ги доставуваат до АППРСМ, може да се заклучи дека најголем број од нив оствариле “on-line” средби со клиентите, а одреден број имале и состанок,
- Организирана е достава од РЦ до Центрите за вработување на АВРСМ, во печатена форма на сите **1747 Бизнис планови** изработени од страна на овластените советници и истите, за потребите на експертска комисија која изврши оценување, се поставени “on-line” на платформа на интернет.

За потребите на оваа програмска активност потрошени се вкупно 14.984.300,00 денари буџетски средства и тоа од ставката 425 платени се 11.988.800,00 денари и од ставката 464 износ од 2.985.500,00 или 15.700,00 денари помалку од првичниот план кој беше 15.000.000,00 денари.

Со одлука на Влада АППРСМ беше задолжена да реализира дополнителни 466 бизнис планови за што од МТСП, преку АВРСМ, беа добиени средства во износ од 5.220.800,00 денари. Во оваа дополнителна фаза изработени беа 385 бизнис планови за што АППРСМ има обврски на износ од 4.312.000,00 денари кои не се исплатени на советниците и изведувачите од причина што од страна на Министерството за финансии не беше одобрено проширување на планот на сметката 787-17, самофинансирачки активности на која беа префлени средствата.

За време на извештајниот период, според податоците добиени од АВРСМ, заклучно со 31.12.2021 година отворени се 1553 нови фирми при што со мерката се вработија 1881 невработени лица.

1.2 Ваучерски систем на советување

Програмата за ваучерско (субвенционирано) советување нуди подршка на потенцијалните претприемачи и на постојни претпријатија кои сакаат да реализираат некоја бизнис идеја. Ваучерскиот систем на советување го подржува обезбедувањето услуги на советување и развој на деловна активност во форма на плативи ваучери. Ваучерите им дозволуваат на корисниците да изберат овластени советници според мониторингот и методологијата одобрена од АППРСМ.

Помошта за самовработување се обезбедува бесплатно на невработените, додека поддршката за МСП е во вид на соодветен грант, односно 50% учество на клиентот и 50% субвенција. Во извештајниот период беа реализирани следниве активности:

- Извештај за реализацијата на оваа програмска активност во 2020 година,
- Измени и дополнување на web за консултанти,
- Избор на организации за деловна поддршка во месец февруари кои, врз основа на договори, беа вклучени за реализација на програмската активност „Ваучерскиот систем на советување”, во 2021 година при што се реализираше:
 - подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
 - подготовка на придружна документација кон јавниот повик,

- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,
- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРСМ за избор на 8 ОДП, од вкупно 8 пријавени на Јавниот повик,
- припрема и потпишување на договори со 8 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од февруари 2021 година.

Резултати во ВСС за овој извештаен период (февруари - 30 декември 2021 година) се следни:

- Вкупно издадени - 70² ваучери за 51 клиент на вкупен износ од 1.330.662,00 денари, а реализирани се **67 ваучери за 48 клиенти** на износ од **1.227.862,00 денари** од кои:

а) За потенцијални претприемачи издадени и реализирани се **19 ваучери за 10 клиенти** на вкупен износ од **176.412,00 денари**,

б) За постојни претпријатија издадени се 51 ваучер за 41 клиент во вкупен износ од 1.154.050,00 денари од кои 3 ваучери за 3 клиенти на износ од 102.600,00 се отповикани и вкупниот број на реализирани ваучери е **48 ваучери за 38 клиенти** на износ од **1.051.650,00 денари**,

За административна надокнада на ОДП кои ја и имплементираат ваучерската програма на регионално ниво планирани беа 20% од вкупниот износ на субвенцијата, а потрошени беа 231.430,00 денари на годишно ниво или 18,85%. Надокнадата на ОДП е регулирана со посебни нормативи кои се дел од Прирачникот на процедури и Договорите за реализација на програмата кои се склучуваат со секоја ОДП поединечно.

Резултатите во извештајниот период во однос на вклучени клиенти и издадени ваучери се добри со оглед дека во голем дел од овој извештаен период сите изведувачи на програмата за Ваучерско советување беа ангажирани во реализација на Програмата на Владата на РСМ за Самовработување³, при што исто така се издаваа ваучери за невработени лица.

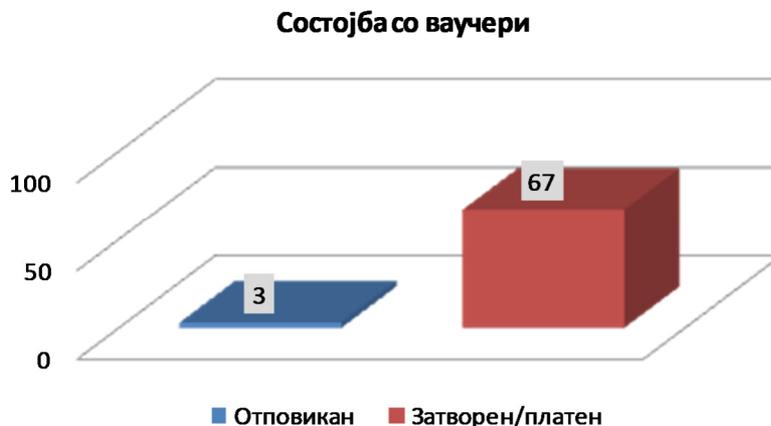
Резултати за период се како следи:

ОДП	КЛИЕНТИ			ВАУЧЕРИ		
	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно клиенти	Потенцијални претприемачи	МСП	Вкупно ваучери
ЕСА Тетово	0	5	5	0	5	5
РЦ Куманово	0	5	5	0	7	7
РЦ Скопје	6	13	19	12	17	29
РЦ Битола	0	3	3	0	3	3
ЕСА Охрид	1	3	4	1	4	5
РЦ Велес	0	3	3	0	4	4
РЦ Струмица	3	4	7	6	6	12
АЛБИЗ Скопје	0	2	2	0	2	2
	10	38	48	19	48	67

² Од 70 ваучери три ваучера за три клиенти на износ од 102.600,00 денари се отповикани.

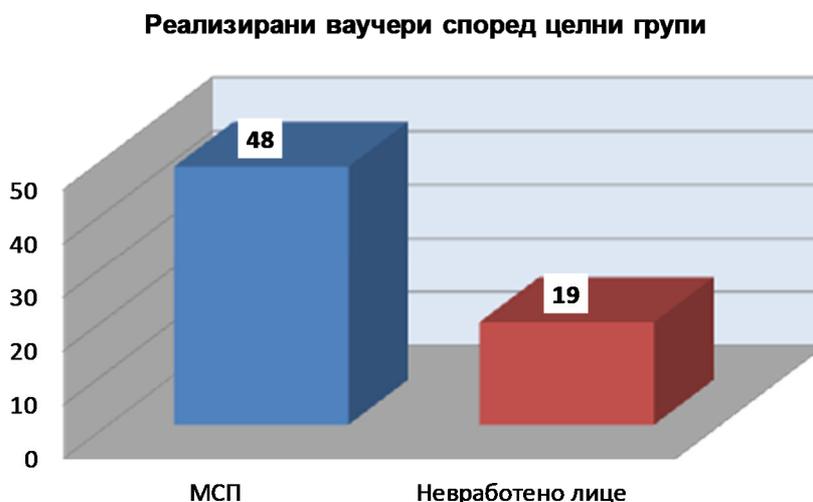
³ За програмската активност „Поддршка за САМОВРАБОТУВАЊЕ, како и за проектот “Креирање можности за работа за сите IV“ реализирани се 1747 ваучери за невработени лица.

Статусот со издадените ваучери за време на извештајниот период во однос на нивната реализација е следен:

Од издадените 70 ваучери 67 ваучери се завршени и извршено е плаќање на субвенционираниот дел, а три ваучери не се реализирани од причина што клиентите го откажале учеството во програмата.

Вкупниот досегашен број на издадени ваучери и односот според целните групи и вкупниот износ може да се од следните графикони:

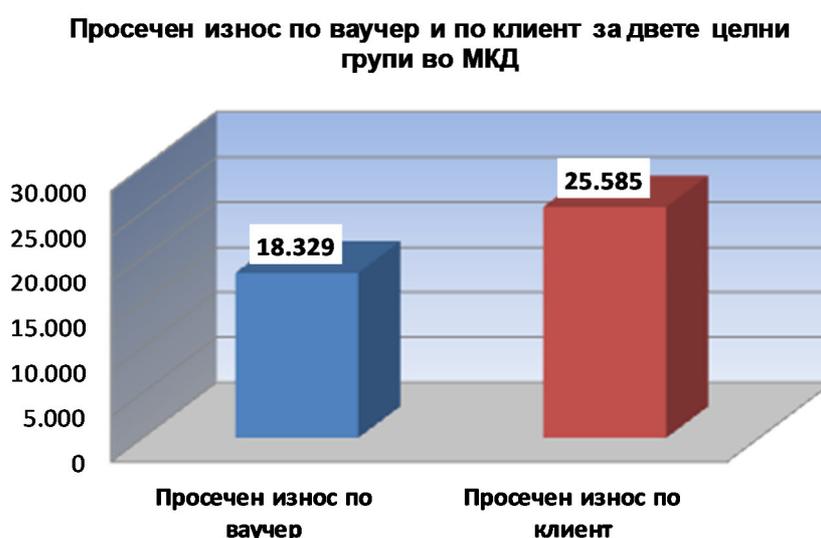
Резултатите покажуваат дека учеството на малите и средните претпријатија како целна група во Ваучерската програма е поголемо од минатата година и за време на извештајниот период издадени се 48 ваучери за МСП за разлика од минатата година кога беше издаден 41 ваучер, додека бројот на издадени и реализирани ваучери за невработените лица е на ниво од 2020 година, односно во 2021 година издадени и реализирани се 19 ваучери за 10 клиента кои отвориле сопствен бизнис.

Кога ќе се земе во предвид вкупниот број на ваучери и вкупниот број на клиенти вклучени во Програмата на ВСС, се забележува дека за секој клиент во просек се издаваат 1,40 ваучери за еден клиент, односно за секое невработено лице издадени се по 1,9 ваучера или вкупно 19 ваучери. За 38 МСП реализирани се 48 ваучери.

Имајќи го во предвид вкупниот износ за издадените и реализирани ваучери од 1.228.062,00 денари и вкупниот број на часови на советување од 1966 часови од кои 1669 специјалистички и 297 општи (генерални) доаѓаат до просечна цена на советнички час од 625,00 денари одговара на условите и пазарот на консултантски услуги во Република Северна Македонија.

Просечниот износ сметан по ваучери изнесува 18.329,000 денари, а по клиенти изнесува 25.585,00 денари, што е под износите на минатата 2020 година кога просечниот износ по ваучери беше 19.327,00 денари, а по клиент 28.507,00 денари. Ова е од причина што во програмата учествуваа поголем број клиенти, а сумата за ваучерите беше иста.

Просечниот износ сметан по ваучери и по клиенти може да се види од следниот графикон:

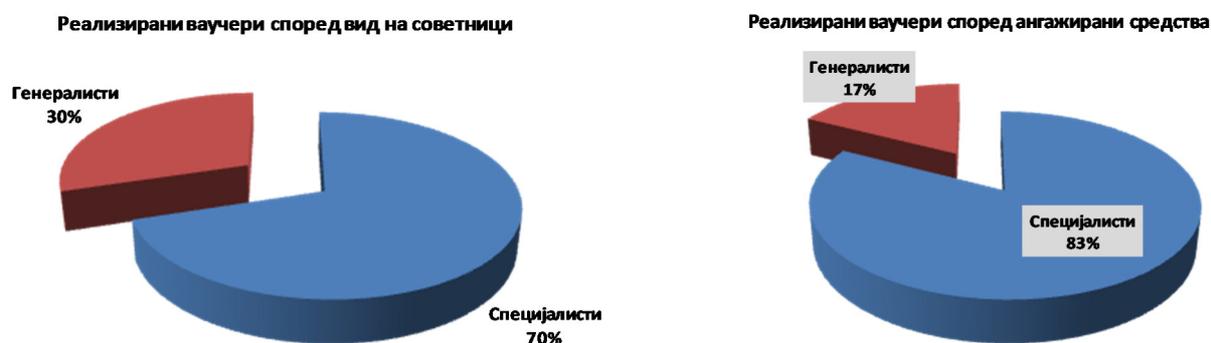
Состојбата одделно за секоја целна група, односно МСП и потенцијални претприемачи (невработени лица) е следна:

Може да се забележи дека со оглед на посложениот процес на советување кај малите и средните претпријатија износот на субвенцијата е повеќе од два пати поголем од износот кај невработените лица и изнесува 21.909,00 денари по ваучер (356 ЕВРА), односно 27.675,00 денари по клиент (450 ЕВРА), што заедно со личното учество на малите и средните претпријатија (50%) може да се каже дека советодавната интервенцијата е на износ од околу 55.350,00 денари (900 ЕВРА) по клиент. Овој износ бележи намалување во однос на 2020 година кога субвенцијата

изнесуваше околу 31.900,00 денари, а ова се должи на повеќе релативно помали советодавни услуги дадени на малите и средните претпријатија.

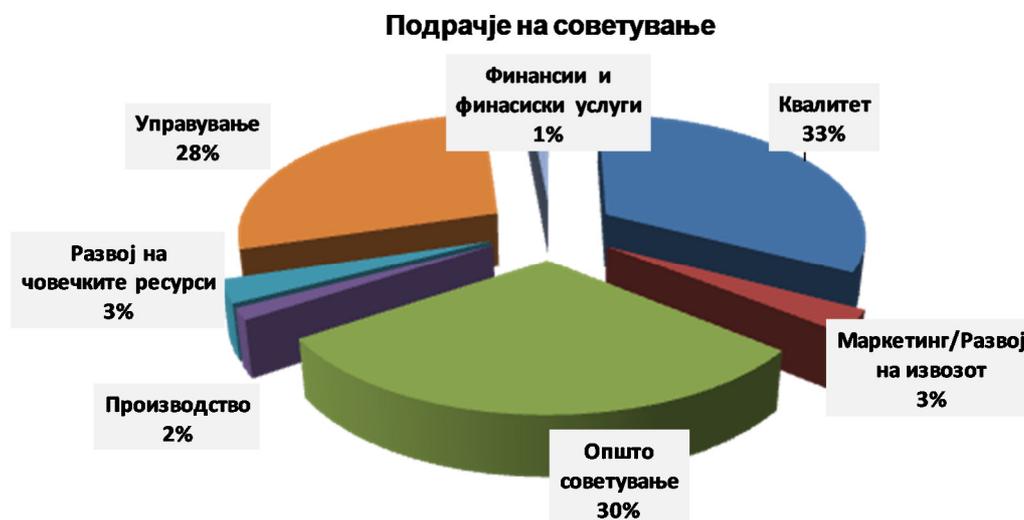
Во однос на користењето на советодавните услуги од советници (специјалисти или генералисти) од страна на клиентите состојбата е следна:

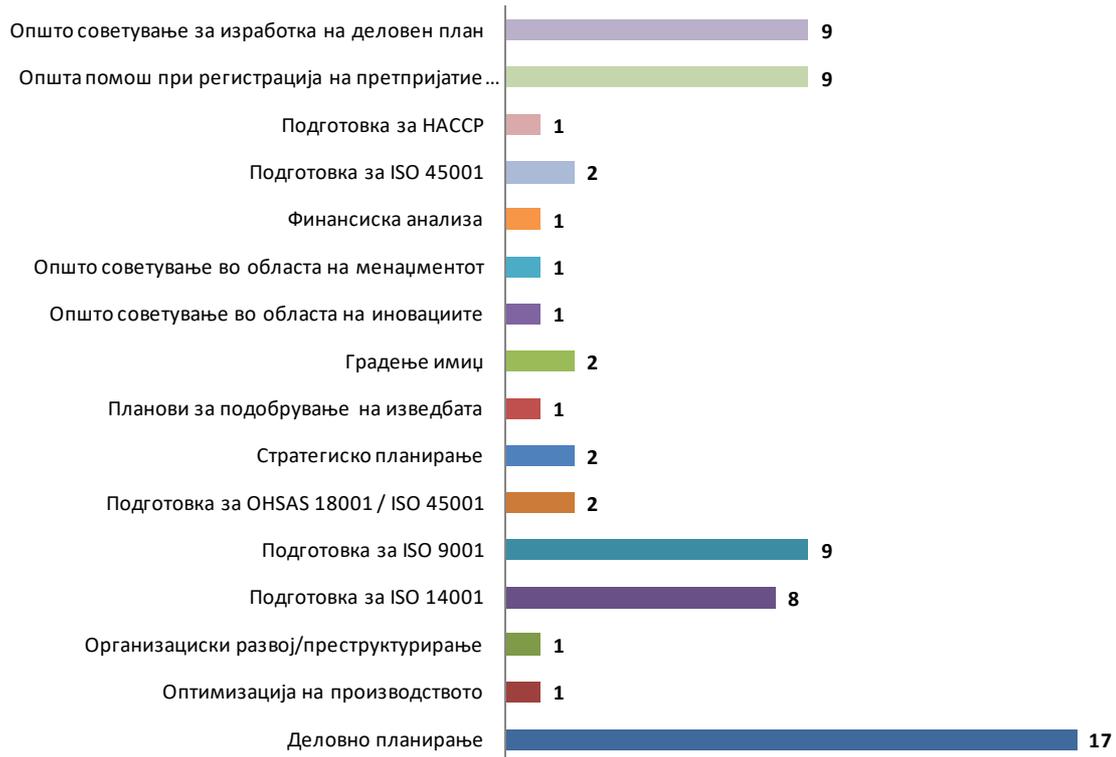
Од горенаведените графיקони забележливо е дека учеството на генералистите според бројот на клиенти е малку помало во однос на специјалистите, а кога се гледа според ангажираните средства учеството на специјалистите е многу поголемо, односно специјалистите потрошиле 83% од предвидените средства. Ова се должи на фактот специјалистичките услуги се по обемени, а со тоа и бараат ангажирање на поголеми финансиски средства за разлика од услугите од страна на советници-генералисти кои највеќе се сведуваат на помош на невработените лица во делот на проверка на бизнис идејата и подготовка на одржлив бизнис план, како и помош околу регистрацијата на компанијата и неопходни дозволи, лиценци и други услови за отпочнување со работа.

За 47 ваучери реализирани од страна на специјалисти потрошени се 1.015.680,00 денари, а за 20 ваучери реализирани од страна на генералисти резервирани и платени се 212.382,00 денари, односно просечен ваучер за ангажирани специјалисти изнесувал 21.610,00 денари, а за генералисти 10.619,00 денари.

Во следните графיקони дадени се видот на побараните и добиени советодавни услуги според подрачја на советување и вкупно советување според видот на советување:

Вкупно советодавни услуги

Се забележува дека и понатаму најбарана услуга е помош во изработка на деловен план и помош околу регистрација на фирмите⁴ што се должи на издадените ваучери за невработени лица за кои задолжително се бара се бара изработка на бизнис план како би се проверила одржливоста на бизнисот и потоа да регистрираат компанија и да се самовработат.

Од услугите дадени на МСП како најбарани се издвојуваат услугите за подготовка за имплементирање на стандарди за квалитет како што се: ИСО 9001 и ИСО 14001 и други. Ова е од причина што се повеќе мали и средни претпријатија осознаваат дека зголемувањето на нивната продуктивност, а со тоа и конкурентоста на нивните производи/услуги се зголемува со имплементацијата на овие стандарди. Секако имплементацијата на стандардите за квалитет има и промотивен ефект за компанијата.

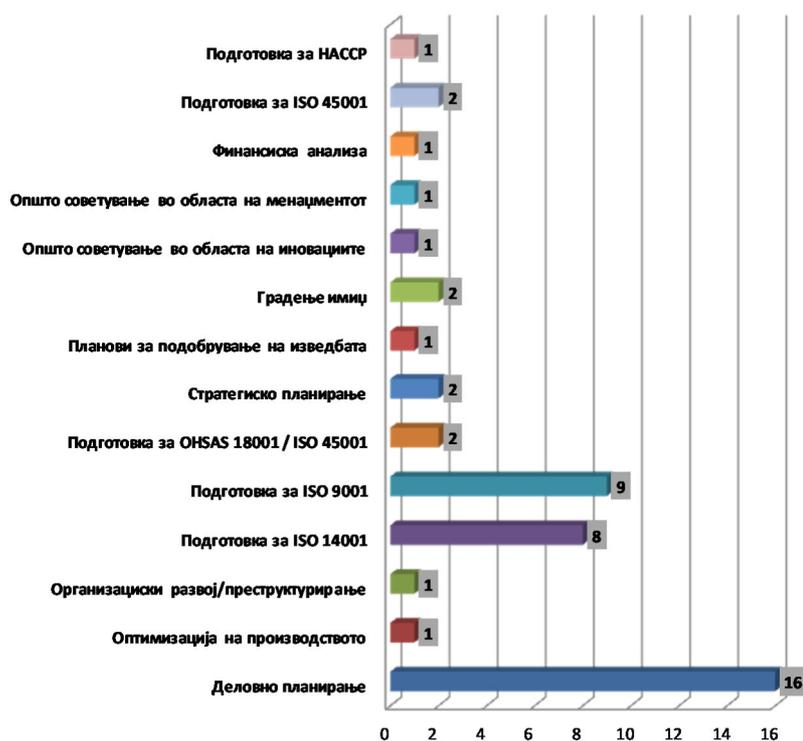
Другите услуги кои преку соодветни консултанти ги нуди АППРСМ се уште не се доволно барани од страна на МСП, што наложува дека треба да се вложат уште поголеми напори во промоција на програмата во целост, како и да се обезбедат повеќе средства од досегашните, што со Програмата на Агенцијата за 2021 година делумно е постигнато.

Со воведување на менторските услуги во АППРСМ се очекува заинтересираноста, а со тоа и бројот на клиенти и издадени ваучери за разни видови услуги за МСП, значајно да се зголеми.

Вкупните видови на услуги дадени на МСП се следните:

⁴ За невработените лица-потенцијални претприемачи издадени се вкупно 19 ваучери, а отворени се 9 фирми

Видови на услуги во МСП

Распределбата на консултантските услуги според дејноста на МСП е следната:

Ваучери според дејноста на МСП

Треба да се напомене дека со оглед на скромната сума за субвенција која се одобрува за Програмата на ВСС и малата промоција, квалитетот на реализираните проекти е на завидно ниво кое секако со ангажирање на поголем број консултанти постојано ќе се подобрува и подигнува.

Во овој извештаен период, од вкупните одобрени средства за оваа програмска активност во износ од 1.500.000,00 денари, поради отповикување на три ваучери

после откажување на клиентите, реализирани се вкупно 1.459.292,00 денари. Од нив 1.227.862,00 денари се платени субвенции, а за административна надокнада за изведувачите исплатени се средства во висина од 231.430,00 денари или вкупно реализирани се 40.708,00 денари помалку од планираното.

За време на извештајниот период кај целната група потенцијални претприемачи отворени се 10 нови фирми и 10 лица, претходно беа евидентирани невработени лица, се самовработија.

Кај целната група постојни микро и мали претпријатија, зголемени се барањата од страна на микро и малите претпријатија, за изработка на инвестициони програми за аплицирање за кредитни средства кај комерцијалните банки и за аплицирање кај Фондот за иновации. Исто така зголемени се барањата од фирмите за воведување на системи за квалитет, пред се ISO стандардите, односно 9001, 14001 и 45001. Преку примена на овие стандарди фирмите ги подобрија своите организациони и управувачки вештини и очекуваат зголемување на вкупниот промет, зачувување на постојните вработувања и вработувања на нови лица преку подобрување на целокупната организација во работењето.

Во моментот на издавањето на ваучерите кај целната група микро и мали претпријатија, кај 38 клиенти кои користеа ваучери за субвенционирано советување, вработени беа вкупно 496 лица, а на крајот на годината вработени беа 524 лица или 28 вработени повеќе.

Една општа опсервација од периодот на имплементација на ВСС е дека шемата е дизајнирана соодветно за развојот на микро и мали претпријатија во земјата, воспоставена е една цврста основа за ваучерската шема да функционира ефикасно и ефективно, и дека шемата има постигнато позитивни резултати.

1.3. Воспоставување на систем на стандардизирани менторски услуги

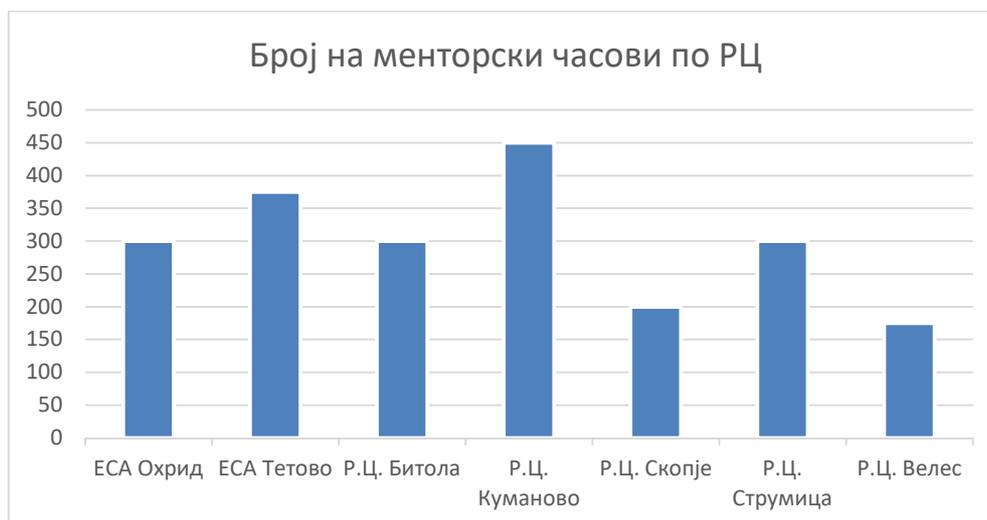
АППРСМ продолжува со реализацијата на менторските услуги наменети за МСП преку постојната мрежа на Регионални Центри (РЦ) и 16 овластени ментори. Во периодот од 5 мај до 1 јуни 2021 година беше објавен Јавен Повик (вклучително и продолжениот рок поради зголемен интерес) за спроведување на менторски услуги во МСП. Повикот беше соодветно промовиран преку Македонската Информативна Агенција (mia.mk), објавен на 20 интернет портали, фејсбук страната на проектот и АППРСМ, како и преку мрежата на РЦ. Согласно методологијата на работење во проектот, пријавувањето на претпријатијата се одвиваше со поднесување на пријава во надлежните РЦ, каде беше извршената проверка на техничките барања и препорака за учество на повикот и нивна достава до АППРСМ. До Комисијата за избор во АППРСМ беа доставени вкупно 58 пријави од кои 54 беа одобрени за менторирање. Процесот на менторирање се одвиваше во текот на шест месеци и заврши на **31 октомври 2021 година**. МСП кои аплицираа и беа избрани за добивање на услугата добија **вкупно 2100 менторски часа поддршка**, односно - **25 часа** (за новоосновани претпријатија или претпријатија кои имаат мал број на вработени и поедноставна организациска поставеност, во смисла помали работилници, трговски или угостителски објекти или услуги од типот на козметички или сметководствени услуги) и **50 часа** (постоечките претпријатија, постари од 3

години, како и оние новосновани, каде потребата, односно, сложеноста на ситуацијата во која се наоѓа компанијата тоа го наложуваше).

Подолу е даден табеларен и гафички приказ на бројот на менторирани клиенти по регионални центри:

Р.бр.	Регионален Центар	Број на клиенти
1	ЕСА Охрид	5
2	ЕСА Тетово	9
3	Р.Ц. Битола	9
4	Р.Ц. Куманово	10
5	Р.Ц. Скопје	6
6	Р.Ц. Струмица	9
7	Р.Ц. Велес	6
ВКУПНО:		54

Како и број на обезбедени менторски часови:

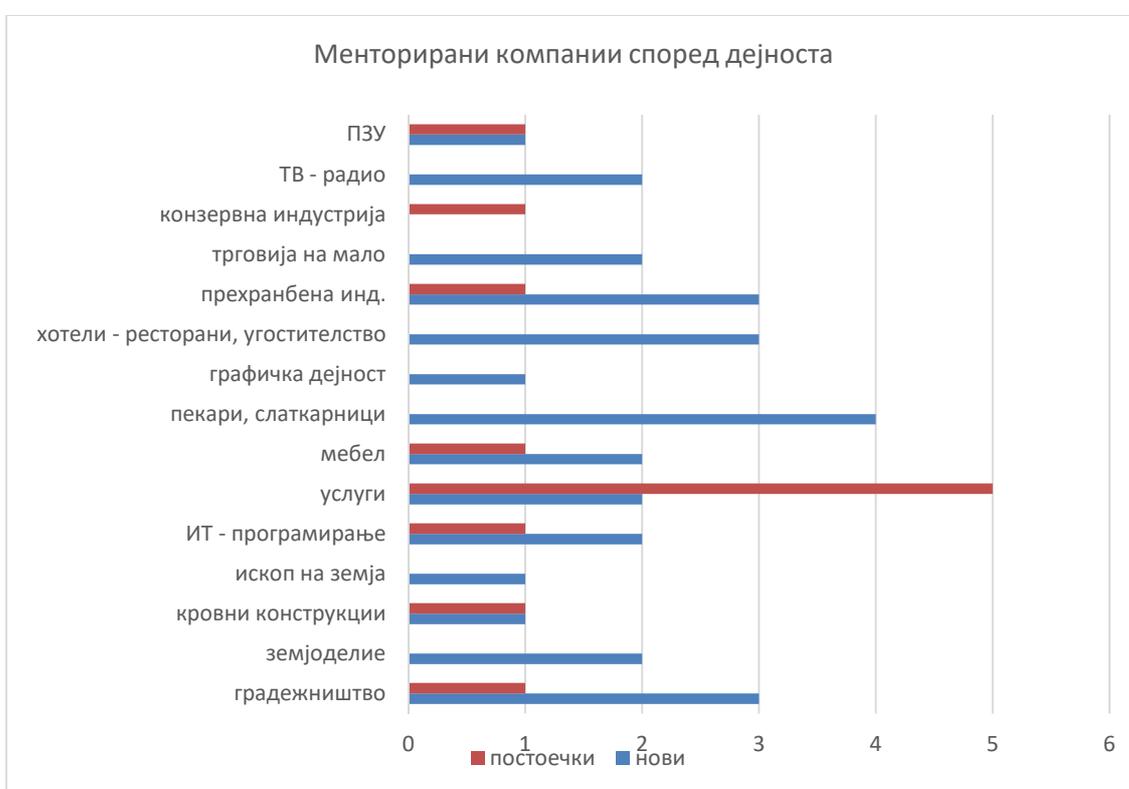
Процесот на менторирање во 2021 година се одвиваше непречено, со почитување на сите пропишани мерки за безбедност на менторите и нивните клиенти во врска со здравствената криза. Веќе стекнатите навики и искуството од минатата година овозможи сите компании кои се квалификуваа, да ги добијат услугите од страна на менторите, кои често, директни или индиректно беа во врска со надминување на предизвици предизвикани токму од ковид пандемијата.

АППРСМ во текот на август и септември направи теренско мониторирање на спроведувањето на менторството и посети најголем број од компаниите во нивните средини. Редовната постапка на посети и разговор со корисниците на услугата покажа дека генерално процесот на менторство се одвива тековно и согласно Методолгијата, како и дека нема позначајни отстапувања. Посетите беа корисни, а размената на информации и согледувања од теренската посета резултираше со помали корекции и интензивирање на процесот, што секако се рефлектираше на крајниот исход кој го констатира Комисијата при евалуација на завршните извештаи од страна на менторите.

Значајно е дека оваа година беа опфатени поголем број на компании, кои според староста, 19 компании се новформирани и 36 компании се постоечки, т.е. функционираат на пазарот повеќе од три години. Од наведените, особено радува што 14 компании се раководени од страна на **жени претприемачи** (11 постоечки и 3 ново формирани компании) и претставува тренд што секоја година се зголемува.

Во однос на **дејноста**, кај ново основаните компании најголем број од менторираниите компании – 14, работат во услужниот сектор, а 3 се производствени компании. Кај постоечките тој сооднос е поинаков, имено 24 компании работат во производствените дејности, 11 од услужните и 9 во областа на трговијата.

Во продолжение се наоѓа график, каде може да се видат најчесто застапените дејности на компаниите, кориснички на менторските услуги во 2021 година, според тоа дали се почетни или претпријатија постари од 3 години,

Во однос на **бројот на вработени** во компаниите кои во 2021 година беа опфатени со менторската поддршка вкупно доминираат компаниите до 5 вработени, односно, или вкупно 35 компании, со над 5 или над 10 вработени се 20 компании.

Одделно, според староста, во **новоформираниите компании** со 1 вработен се 7 менторирани компании, до 5 вработени се менторирани 8 новоосновани компании и 3 компании чиј број на вработени изнесува над 5.

Кај **постоечките компании**, со години на старост над 3 години, 20 компании се со број на вработени до 5 лица, помеѓу 6-10 вработени, менторирани се 6 компании и 10 компании кои имаат над 10 вработени.

Од причини што со воведувањето на менторството пред 4 години во системот за поддршка на МСП, Агенцијата успеа да создаде ефективна синергија која ја користат претприемачите, особено ново формираните компании, помага тие

подобро да се етаблираат на пазарот и поуспешно да ја надминат раната и ранлива фаза на своето работење. Фактот што од сите 54 менторирани компании, само во оваа година 16 компании се основале преку проектот **Самовработување**, во сооднос - 11 новоформирани компании и 5 постоечки, само зборува во прилог дека на сите компании, а особено на ново формираните им е од особено значење дека по добиената финансиска помош за основање на претпријатие и самовработување, преку АППРСМ има програма која е бесплатна, а која им стои на располагање како помош за надминување на предизвиците на раната фаза на функционирање, дефинирањето на основната цел и мисија на нивото работење, да имаат на располагање важни совети и информации од областа на водењето на финансите, изработка на финансиски план за работа или извори на дополнително финансирање, доколку тоа им е потребно, како и други важни области, како: организација на работењето, систематизација на работните места, заради подобро искористување на човечкиот потенцијал, а особено поддршка при изработка на маркетиншки план и можностите кои ги нудат социјалните медиуми како достапни и ефективни средства за поголема видливост, промоција и позиционирање на пазарот, особено корисно за новоформираниите компании.

Менторството исто така помогна на 3 компании кои работат во сферата на **социјалното** претприемништво да ги надминат состојбите во работењето или да со успех ја реализираат својата благородна мисија, помагајќи на ранливите групи граѓани или оние кои имаат помали потешкотии, успешно да ги надминат и на полесен начин се вклопат во секојдневниот живот, обезбедувајќи си повисок квалитет на живеење.

Менторството помогна и на компании кои имаат повисоко ниво на техничко и технолошко работење да користат нови и иновативни технички и технолошки постапки/решенија да ги искористат можностите кои се достапни преку **Фондот за иновации** и технолошки развој, па во таа смисла менторството, во 3 компании резултираше со апликација или користење на средства на Фондот.

За одбележување е дека 2 од менторираниите компании во текот на менторството добиле поддршка за **интернационализација** - настап на меѓународниот пазар преку постоечките мрежи за деловно поврзување со странски компании.

Интересен за одбележување е фактот што оваа година 6 компании, од различни сектори на работење и покрај кризата предизвикана од пандемијата, сепак се одлучиле дел од добивката ја насочат кон сопствените производствени капацитети и дополнително да **инвестираат** во проширување на обемот и асортиманот на производи во следниот период. Во таа насока менторите им помогнале со детална анализа и изработка на деловен/финансиски план за работа и димензионирање на инвестицијата, како и корисни совети или решенија како подобро да го организираат или реструктурираат производството во пост инвестицискиот период.

Меѓу поддршката која е ставена на располагање на компаниите во 2021 година има неколку компании на кои им се предочени можностите и начините како да искористат дел од **владините антиковид мерки**, со цел надминување на последците од кризата и нормализација на работењето.

Секако, од не помала важност е што еден значителен дел од менторираните компании, со помош на менторот или регионалниот центар користат или во периодот до исполнување на активностите од Акцискиот план, дел од нив ќе аплицираат за користење на **Ваучерското субвенционирано советување** од страна на консултанти во различни области како: имплементација на стандарди за квалитет, маркетинг истажување, изработка маркетинг план и сл.

Процесот на менторирање заврши во предвидениот рок, а завршните извештаи беа испратени до АППРСМ. Комисијата за евалуација ги разгледа сите извештаи и заедно со резултатите на извештајот од теренскиот увид на реализација на програмата констатира дека и оваа година, покрај сите потешкотии предизвикани од долготрајната криза, притоа имајќи го вид нивото на задоволноста и позитивните искази за корисноста од поддршката кои корисниците ја споделија со тимот на АППРСМ, одлучи да го исплати договорениот износ, според висината на доделените часови менторска поддршка во износ од **1.998.976,00 денари**.

По завршувањето на менторскиот процес, во текот на месец декември 2021 година, повторно доследно почитувајќи ги сите мерки на безбедност во однос на здравствената криза, АППРСМ и најголем број од менторите кои оваа година работела на имплементацијата на менторството, во Охрид имаа **заеднички работен состанок** на кој се изнесоа заклучоците од процесот на мониторирање на извршените услуги и испитување на нивото на задоволност на клиентите од добиената услуга, но се разгледаа и сите предизвици со кои менторите се соочувале во текот на имплементацијата. Дел од менторите дадоа и конкретни предлози како следниот циклус, како и сите понатаму, да бидат поуспешни и подобро прилагодени на потребите и ритамот на функционирање на компаниите во одделни региони, поради специфичноста во одделни временски периоди.

Меѓу предлозите место имаа најмногу оние кои се однесуваат на **зголемувањето на обемот на опфатеност на што повеќе компании кориснички** на овој тип услуги, но и да се засили и поддршката на компаниите и со други форми – финансиска и институционална.

Една од поважните теми секако беа како да се обезбеди **континуирана надградба на капацитетите на менторите (постоечките, но секако и на новите)** со дополнителни содржини кои произлегуваат како од ново настанатите состојби, но и новите трендови кои стануваат се по доминантни во поширокиот регион и Европа. Потребата од **дополнителна едукација** во областите како: иновации, еко-инаовации, дигитализација, примена на нови техники и технологии, поголемо учество на МСП во нив, но и позасилена научно-истражувачка работа. Истакната беше и потребата од поголема и повеќеслојна соработка на МСП и институциите за поддршка на развојот од локално и интернационално ниво. Тука, од особена важност е да се оствари соработка со институциите кои работата на растот и развојот на брзо растечките компании или сектори – научно технолошки паркови, акцелератори и сл. Потребата за поголемо и посинхронизирано поврзување на сите чинители на поддршката на секторот на МСП од сите нивоа и сите институции на системот, се смета за нова стратешка цел и обврска во идниот период.

Започнувањето на новиот циклус на менторство во 2022 година, посебно што истиот ќе биде со поддршка на ЈИСА, со нова и надградена програма, остава многу простор за засилено и многу поефективно продолжување со веќе започнатите активности, но и со проширување во областите кои деоплнително треба да добијат на значење.

1.4. Кофинансирање на регионалниот проект “Алијанса на знаење во еко-иновативно претприемништво за поттик на конкурентноста на МСМ

Реализирани активности за периодот од 01.01.2021г до 31.12.2021г. на проектот ”Алијанса за знаење за претприемништвото за еко иновации за зајакнување на конкурентноста на МСП-СМекоМП” се следниве:

Согласно планираните активности на проектот ”Алијанса за знаење за претприемништвото за еко иновации за зајакнување на конкурентноста на МСП-СМекоМП” имплементацијата на проектот заврши заклучно со 28.02.2021г. Во тој период (од **01.01.2021г. до 28.02.2021г.**) беа извршени следниве активности :

Присуство на проектниот тим и претставник од АППРСМ на Финалната конференција преку платформата на проектот.

Присуство на проектниот тим на состаноците на менаџментот преку Скајп.

Реализирана е втората контрола од прво ниво (FLC).

Надворешниот експерт изработи технички написи, соопштенија за медиумите и е-њуслетер. Беа публикувани на локалните медиуми (www.libertas.mk, www.womeninadria.mk) и на социјалните медиуми како ФБ (<https://www.facebook.com/apprmaq>, <https://www.facebook.com/womeninadriamakedonija>) и на LinkedIn (<https://www.linkedin.com/company/smecomp-interreg-balkan-mediterranean-programme-north-macedonia-a-knowledge-alliance-in-eco-innovati/>).

Надворешните експерти изработија надворешни евалуации.

Проектниот тим изработи Внатрешна евалуација и Извештај за резултатите од проектот.

Изработени се извештаи за реализираните активности во проектот.

Во периодот од **28.02.2021г. до 31.12.2021г.** се работеше на активности поврзани со затворање на проектот согласно барањата на партнерот-лидер Универзитетот Македонија од Солун, Грција. Проектот до **31.12.2021г.** сеуште не е официјално затворен.

Проектот се соочува со недостаток на буџетски средства што се одразува врз реализирање на доспеаните финансиски обврски кон експертите и проектниот тим. Во однос на сите партнери од проектот (од Грција, Кипар, Бугарија и Универзитетот Св. Климент Охридски) АППРСМ има најнизок процент на финансиска реализација на проектот. Остануваат нереализирани 53% од финансиските обврски.

1.5 Инфо пулт проект во соработка со регионалните центри

Целта на проектот „ИНФО ПУЛТ“ е поврзување на институциите на системот како носители на економската политика и стратегија со малите и средни претприемништва, односно како носители на економскиот развој.

Претприемачите и потенцијалните основачи на нов бизнис од страна на Организациите за деловна поддршка можат да добијат најразлични информативни услуги и конкретни информации за малото стопанство како:

- Информирање за можните форми и институции за обука на претприемачи;
- Информации од областа на деловната помош и финансирање,
- Информации за потенцијалната консултантска помош за решавањето на конкретните проблеми во работењето;
- Информации за можностите за инвестирање во регионот, извозните можности, бизнис контакти и други информации и совети;
- Информации за можностите за учество и аплицирање во домашни, странски и меѓугранични проекти;
- Информации, обуки и совети за лицата опфатени со Програмата на Владата на РМ за поддршка на самовработувањето во текот на првата година од работењето на фирмата;
- Информации за извори на финансирање;
- Информации за саеми, трговски мисии и бизнис форуми во земјата и странство;
- Други деловни информации и интернет истражувања.

Во текот на извештајниот период беше реализиран избор на организации за деловна поддршка кои започнаа со реализација на програмската активност „ИНФО ПУЛТ“ за 2021 година, при што се реализираше:

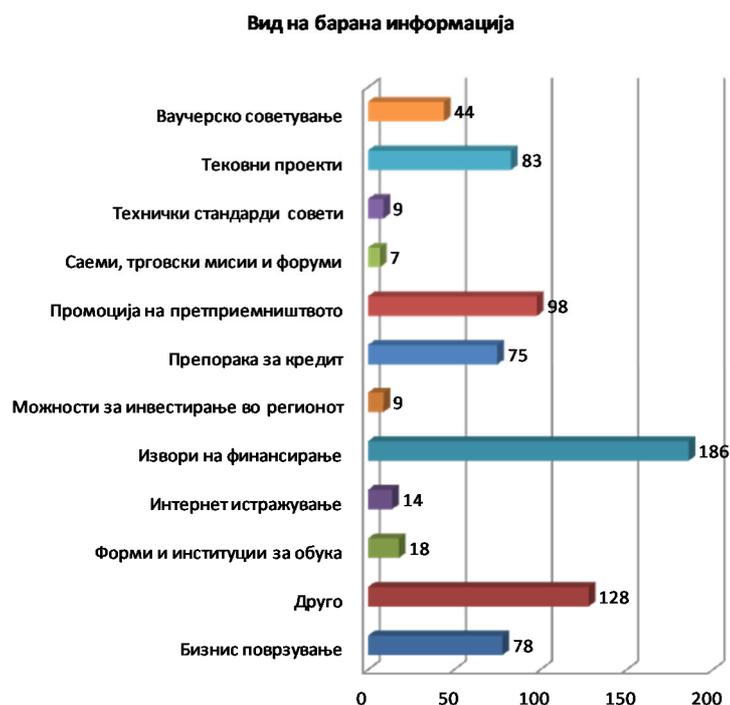
- подготовка и објавување на јавен повик во јавните гласила,
- подготовка на придружна документација кон јавниот повик,
- подготовка на методологија за оценување на апликациите кон јавниот повик,

- оценка и предлог на Комисијата за избор доставен до директорот на АППРСМ за избор на 9 ОДП,
- припрема и потпишувањена договори со 9 избрани ОДП,
- почеток на имплементација на Програмата од февруари 2021 година.

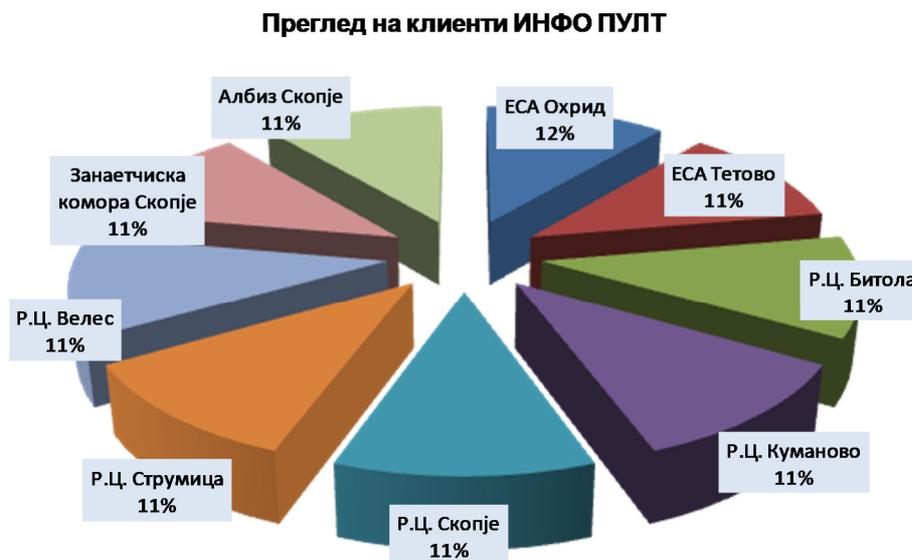
Р.бр.	Центар	Град	Број на клиенти
1	ЕСА Охрид	Охрид	81
2	ЕСА Тетово	Тетово	81
3	Р.Ц. Битола	Битола	81
4	Р.Ц. Куманово	Куманово	81
5	Р.Ц. Скопје	Скопје	81
6	Р.Ц. Струмица	Струмица	81
7	Р.Ц. Велес	Велес	81
8	Занаетчиска комора Скопје	Скопје	81
9	Албиз	Скопје	81
ВКУПНО:			729

Како што може да се забележи заклучно со декември 2021 година вкупно биле вклучени 657 клиент во 9 Инфо центри. Бројот на информативно советодавни услуги дадени на клиентите се движи според планираното и регионите се подеднакво застапени, освен во Скопје каде делуваат 3 Инфо центра и бројот на клиенти кои побарале некоја информација достигнува 243 клиента.

Во делот на побараните информации (вкупно 749) од клиентите состојбата е следна:

Регионално гледано состојбата со клиентите во Инфо Пулт проектот во текот на 2021 година може да се види од следниот графички приказ:

Заклучно со 30 декември, за активноста ИНФО ПУЛТ исплатени се средства во висина од 400.950,00 денари, односно реализирани се средства во износ од 950,00 денари над планот.

1.6 Претприемачко образование

Главна цел на обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование и промоција на претприемништвото кај младите луѓе, како и развој на претприемничкиот дух и култура потребни за отворање на сопствен бизнис.

Целна група

- Ученици од средни училишта
- Студенти/универзитети
- Млади луѓе кои не припаѓаат на споменатите категории
- Невработени

Процес за изведување на обуката

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука во траење од 5 часа, со почитување на владините безбедносни протоколи за спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искусно учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.). Методите кои се применија се наставни листи, студии на случај, видео материјали како индивидуална и групна работа. Беа поделени брендираны печатени материјали x 102 комплет со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник. Материјалите беа споделени и преку клауд платформа. Дополнително, бидејќи младите генерации се многу динамични и бараат различни пристапи кон учење, бее предвидени и:

мотивациски говорник, практична обука, дискусија и активности во кои наменски ќе ги користат мобилните телефони.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата и факултетите на целата територија на Република Северна Македонија. Организацијата Џуниор Ачивмент, помогна во информирање на професорите преку својата мрежа на професори по предметот Бизнис и претприемништво.

На обуките земаа учество 102 слушатели од Скопје, Прилеп, Крива Паланка и Тетово. Меѓу кои 24% беа жители на градот Скопје, 25% од присутните беа жители од градот Прилеп, 29% од Крива Паланка и 22% од Тетово. Родовата структура броеше 34% мажи и 67% жени додека според родовата припадност 86% биле Македонци, 7% Албанци, 3% Срби, 2% Турци и 2% Бошњаци.

Обуките беа реализирани во Скопје, на 6ти септември, СОО „Ѓорче Петров“, Крива Паланка, 9ти септември на „Универзитетот Америка Колеџ Скопје“, на 9ти септември, „Младински центар Лоја“, и на 10 септември 2021 г., СОУ „Кузман Јосифовски – Питу“, Прилеп.

За оптимална посетеност на обуките беа информирани медиумите, а истото беше комуницирано преку Фејсбук страницата на АППРСМ. Формулар за пријавување беше споделен со потенцијалните кандидати за обуката преку директен емаил, но и јавување на кандидатите кои биле дел од минатите обуки за наставници на АППРСМ. Сите учесници го најавија своето присуство.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓу кои проф. др. Филип Ивановски, асс. Македонка Димитрова, проф. др. Марјан Бојаџиев, и проф. др. Елена Бундалеска.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Комуникациска стратегија

За сите обуки се изготвија идентични материјали, и тоа:

- Фејсбук објава за настанот на официјалната страница на АППРСМ #apprmk
- Покана за медиумско покривање
- Напис на Фејсбук за настанот со достапност на сите фотографии уште истиот ден
- Сертификати за успешно завршена обука
- Фотографиите од настанот беа споделени на ФБ и Инстаграм
- Онлајн евалуациска форма беше споделена со сите учесници.

Статистика на Фејсбук укажува на зголемени посети, интеракции и коментари од посетители, а се поврзани со објавите за обуките.

Резултати од евалуацијата

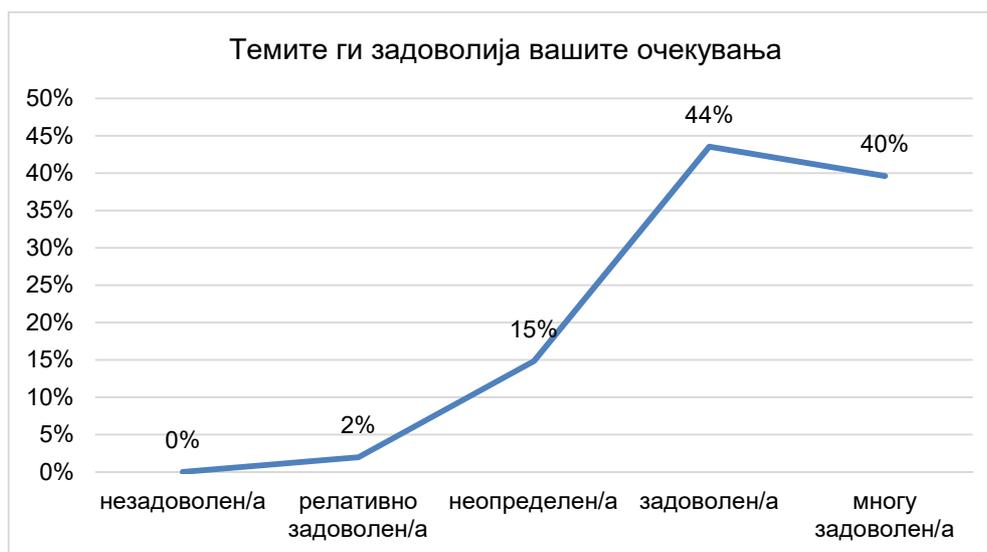
Резултатите од спроведената евалуација укажува на фактот дека темите биле соодветно предадени, дека присутните се стекнале со нови искуства, понатаму дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека кај 91% се стекнале со дополнителни знаења за социјално претприемништво и зелени бизниси, без малку сите учесници се

запознале во вештини за генерирање на идеи и пребарување можности за отпочнување на социјално претприемништво и зелени бизнис, за 88% од учесниците обуката понудила квалитетни материјали. Понатаму 78% се изјасниле дека се запознале со целите за одржлив развој на ОН. Високи 92% од учесниците се задоволни од предавачите.

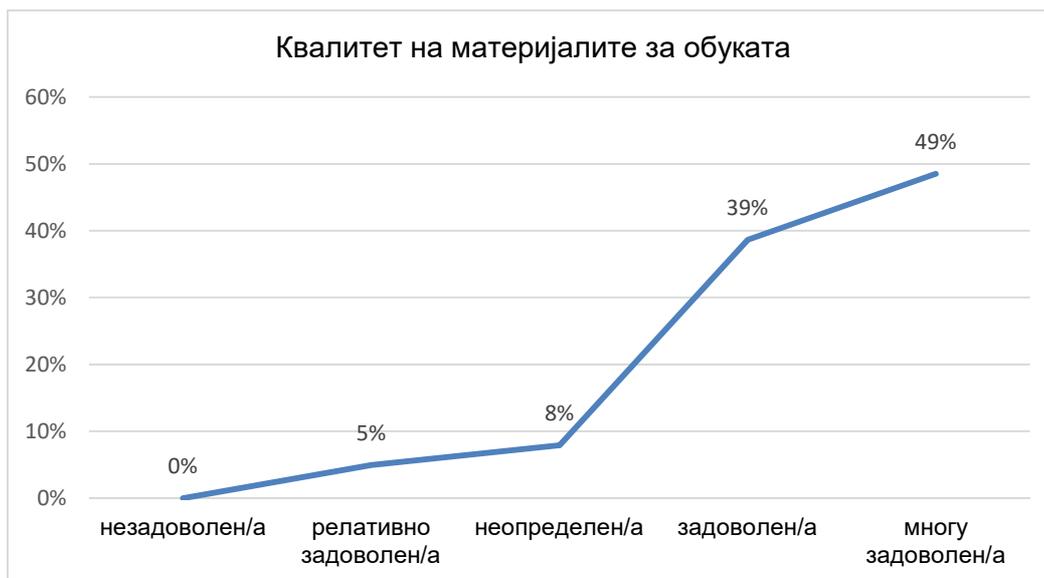
Евалуацијата на слушателите

Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 100 евалуација, а резултатите се поместени подолу во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

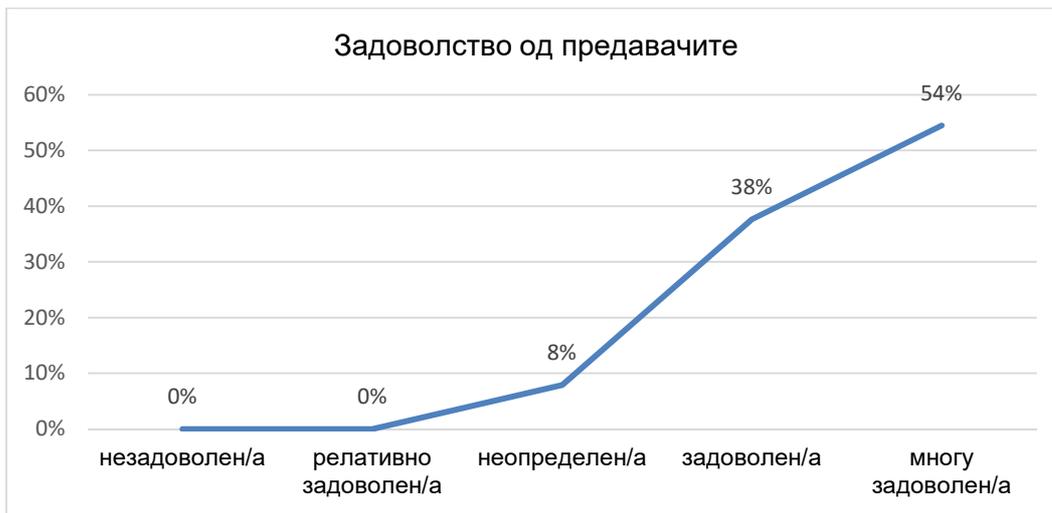
Графикон 1. Темите опфатени со обуката ги задоволија вашите очекувања.

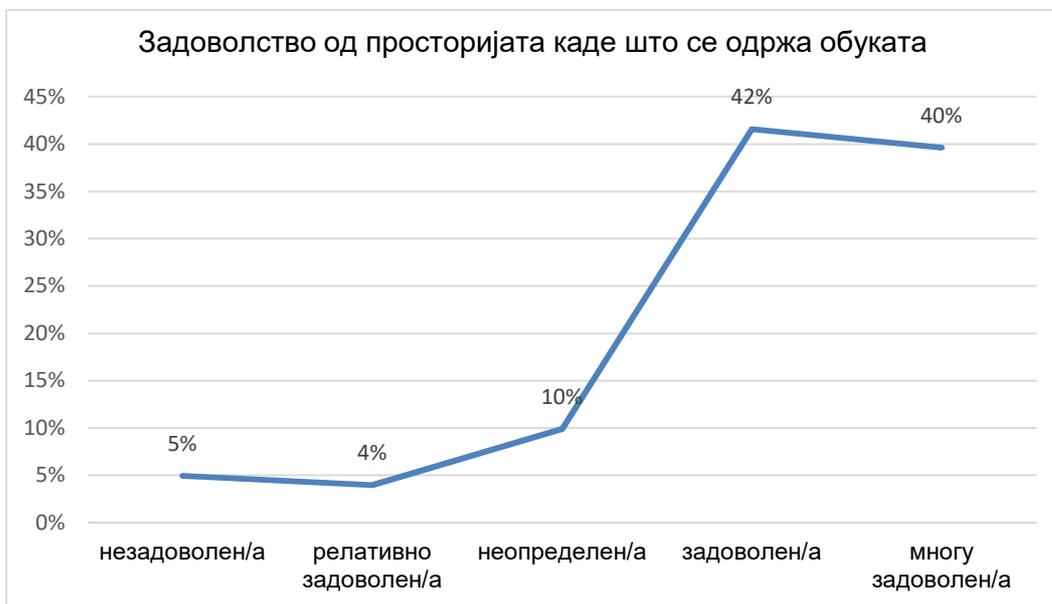
Графикон 2. Квалитет на материјалите за обука

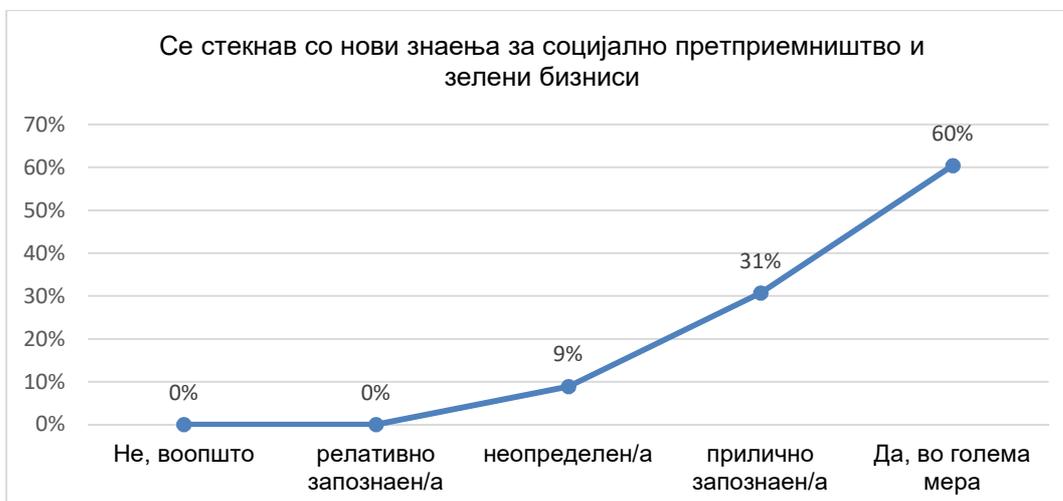
Графикон 3. Задоволство од предавачите

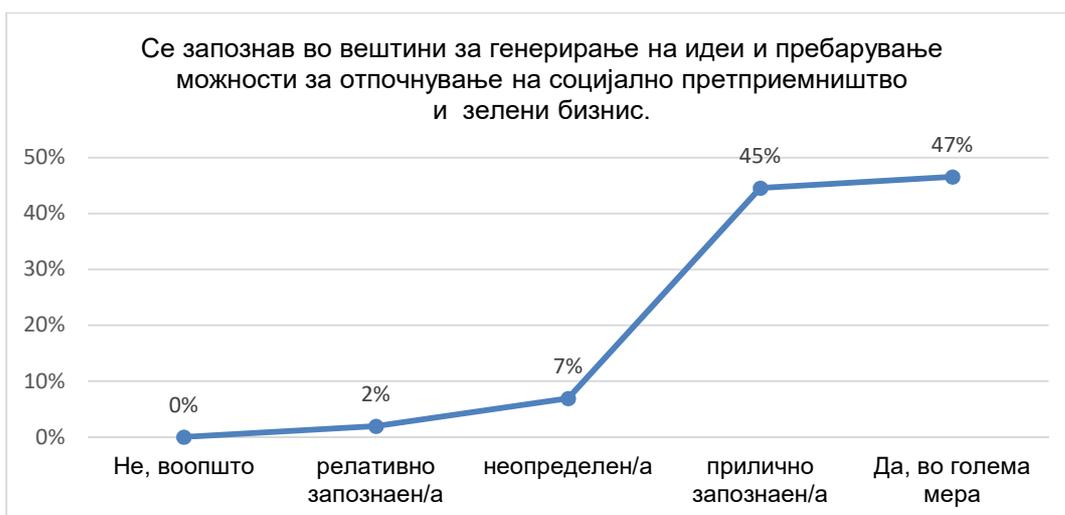
Графикон 4. Задоволство од просторијата каде што се одржа обуката.

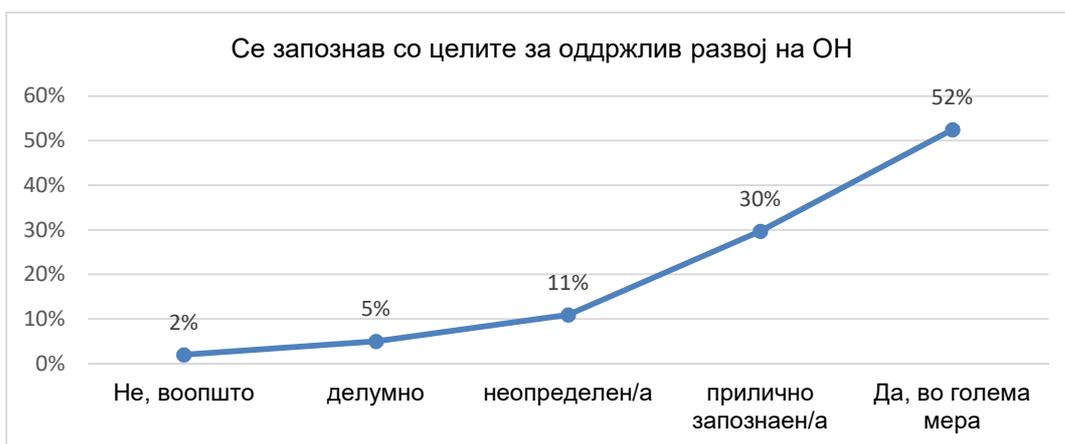
Графикон 5. Се стекнав со нови знаења за социјално претприемништво и зелени бизниси.

Графикон 6. Се запознав во вештини за генерирање на идеи и пребарување можности за отпочнување на социјално претприемништво и зелени бизнис.

Графикон 7. Се запознав со целите за одржлив развој на ОН.

Може да се заклучи дека темите биле соодветно предадени од повратниот одговор на слушателите, понатаму дека присутните се стекнале со нови искуства и дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека кај 91% се стекнале со дополнителни знаења за социјално претприемништво и зелени бизниси, без малку сите учесници се запознале во вештини за генерирање на идеи и пребарување можности за отпочнување на социјално претприемништво и зелени бизнис, за 88% од учесниците обуката понудила квалитетни материјали. Понатаму 78% се изјасниле дека се запознале со целите за одржлив развој на ОН. Високи 92% од учесниците се задоволни од предавачите.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на услуги за образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, со Оглас бр.05/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки, во делот на посебни услуги. Врз основа на спроведената постапка согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за доделување на договор за јавна набавка на образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за

претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, беше избрана понудата на понудувачот Уакс Институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која за делот - Претприемачко образование изнесува 190.000,00 денари. Со најдобриот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни обуки бр.05-358/12 од 11.06.2021 година. Вредност на договорот изнесува 190.000,00 денари без ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обврзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.7 Организирање на обуки за подготовка на бизнис план

Главна цел на Обуката е слушателите да се мотивираат и се стекнат со претприемачки вештини како и да знаат самостојно да изработат бизнис план. Специфичните цели на овие обуки се да се постигне поголема стапка на бизниси започнати од млади лица, да се подобри способноста за извршување и поттик за самореализација, дополнително да се запознаат со достапни програми за финансирање и поддршка во фазите на ран развој на бизнисот, да поттикне локалниот развој, да се намали миграцијата кон Скопје и да се спречи иселувањето од државата.

Во рамки на обуките се разработуваа теми како препознавање што е тоа бизнис план, самостојно изработка базичен бизнис план, препознавање кои потреби ги задоволува нивниот бизнис, како да ги одредат побарувачката и понудата, стекнување на вештини за примена на Моделот на 5те сили на Портер и алатката за анализа на конкуренти, разработка на маркетинг стратегија и промоција, понатаму стекнување на вештини за презентирање на бизнис идеја и бизнис план како и запознавање со моделите на финансирање/поддршка и програмите за финансирање на државно ниво.

Целна група

- Ученици од средни училишта
- Студенти/универзитети

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука во траење од 5 часа, со почитување на владините безбедносни протоколи за спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искусствено учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.). Методите кои се применија се наставни листи, студии на случај, видео материјали како индивидуална и групна работа. Беа поделени брендираны печатени материјали x 209 комплекти со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник, како и печатениот материјал на авторите Димитрова и Ивановски „Бизнис план“. Материјалите беа споделени и преку клауд платформа.

На обуките земаа учество 209 слушатели од Скопје, Прилеп, Куманово, Гостивар, Кичево, Радовиш, Дебар и Охрид. Меѓу кои 13% беа жители на градот Скопје, 15% од присутните беа жители од градот Прилеп, 5% од Куманово, 17% од Гостивар, 13% од Кичево, 13% од Радовиш, 12% од Дебар и 15% од Охрид. Родовата

структура броеше 62% жени и 38% мажи, додека според родовата припадност 78% биле Македонци, 10% Албанци, 5% Срби, 4% Турци и 3% Бошњаци.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата и факултетите на целата територија на Република Северна Македонија. Организацијата Џуниор Ачивмент, помогна во информирање на професорите преку својата мрежа на професори по предметот Бизнис и претприемништво. Обуките беа реализирани во Охрид СОУ „Кирил и Методиј“ на 7 септември, во Прилеп средно економско училиште „Кузман Јосифовски Питу“ на 10 септември, Скопје, на Универзитетот Американ Колеџ Скопје на 12ти септември 2021 г., во Радовиш СОУ „Коста Сусинов“ на 13 септември, во Гостивар во средните училишта „Гостивар“ и „Гимназија“ на 15ти септември, во Дебар СОУ „28 Ноември“ на 17ти септември, во Куманово во СОУ „Перо Наков“ на 21 септември, и во Кичево во СОУ „Мирко Милески“ на 22 септември 2021 година.

За оптимална посетеност на обуките беа информирани медиумите, а истото беше комуницирано преку Фејсбук страницата на АППРСМ. Формулар за пријавување беше споделен со потенцијалните кандидати за обуката преку директен емаил, но и јавување на кандидатите кои биле дел од минатите обуки за наставници на АППРСМ.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓу кои асс. Македонка Димитрова (ТИМ ЛИДЕР), проф. др. Марјан Бојаџиев, проф. др. Филип Ивановски, и проф. др. Елена Бундалеска.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Комуникациска стратегија

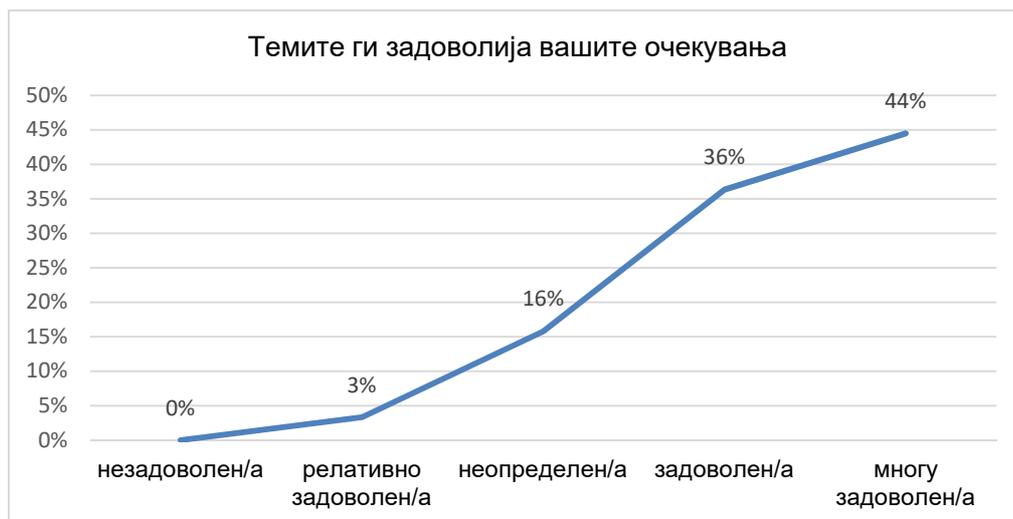
За сите обуки се изготвија идентични материјали, и тоа:

- Фејсбук објава за настанот на официјалната страница на АППРСМ #aprrmk
- Напис на Фејсбук за настанот со достапност на сите фотографии
- Сертификати за успешно завршена обука
- Фотографиите од настанот беа споделени на ФБ и Инстаграм
- Онлајн евалуациска форма беше споделена со сите учесници.

Резултати од евалуацијата на слушателите

Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 170 евалуации, а резултатите се поместени подолу во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

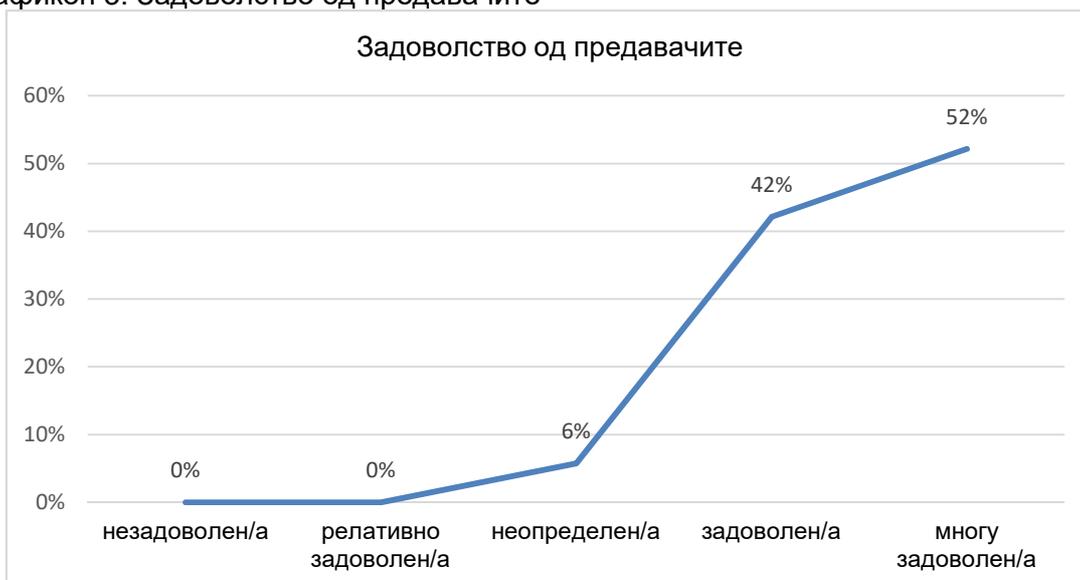
Графикон 1. Темите опфатени со обуката ги задоволија вашите очекувања.

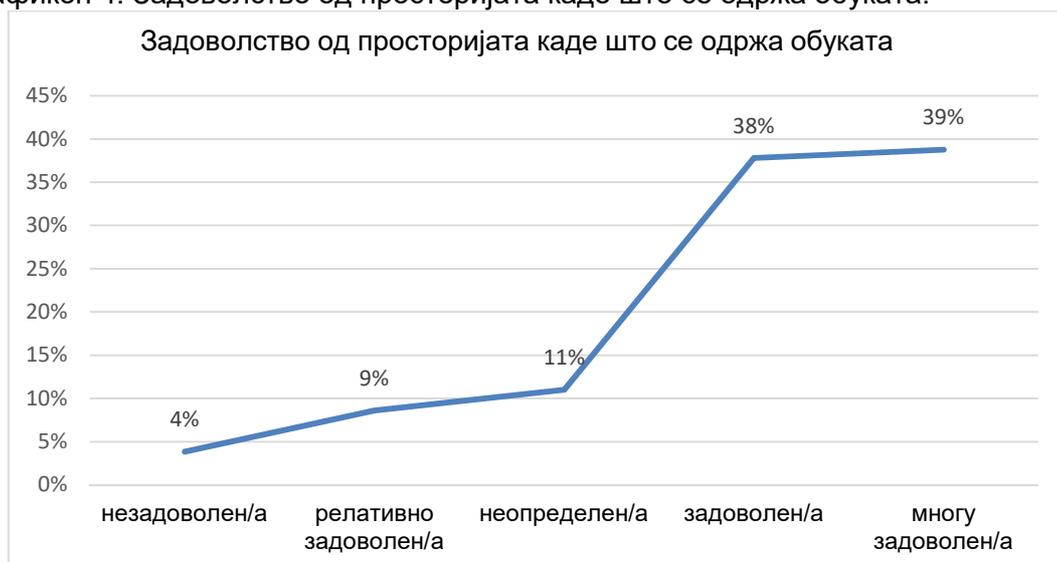
Графикон 2. Квалитет на материјалите за обука

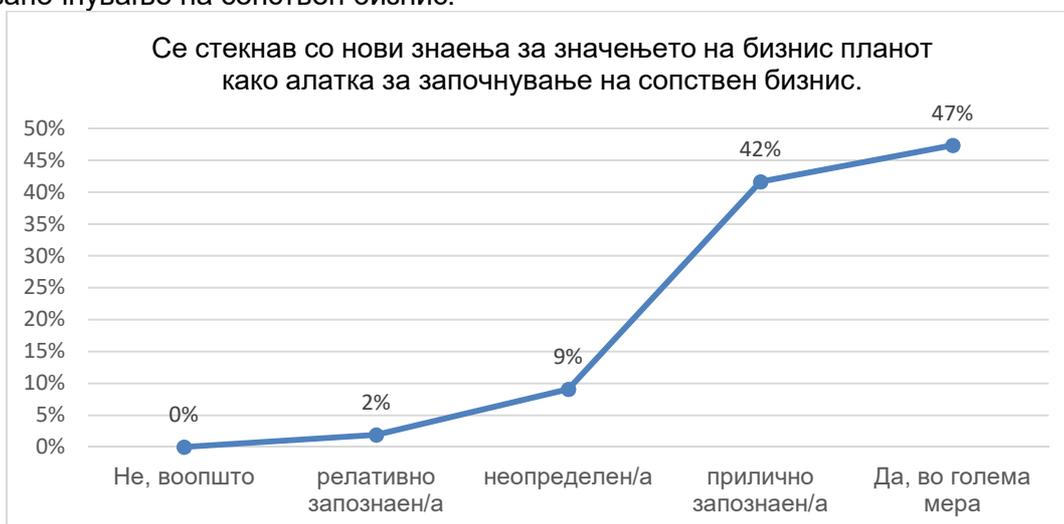
Графикон 3. Задоволство од предавачите

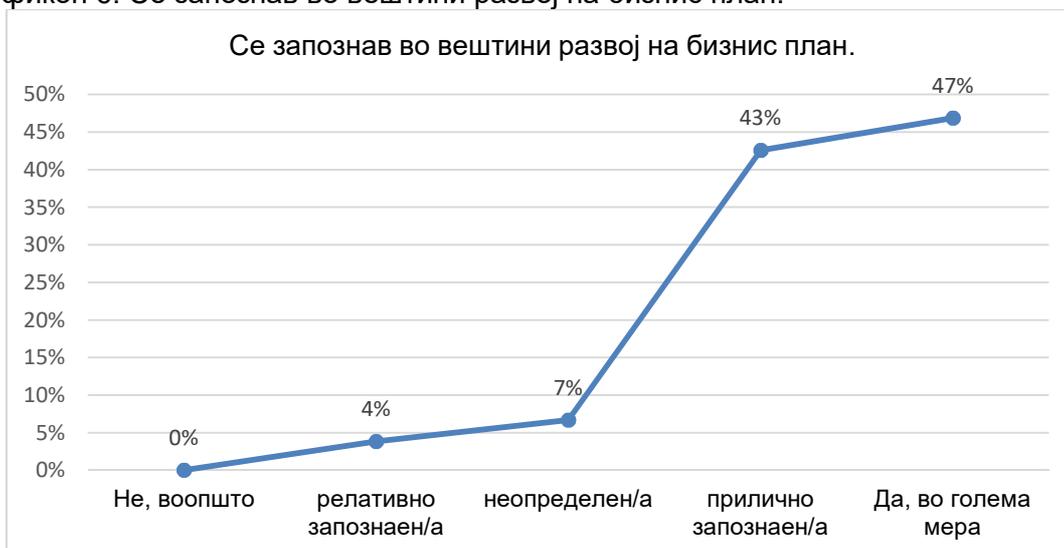
Графикон 4. Задоволство од просторијата каде што се одржа обуката.

Графикон 5. Се стекнав со нови знаења за значењето на бизнис планот како алатка за започнување на сопствен бизнис.

Графикон 6. Се запознав во вештини развој на бизнис план.

Графикон 7. Се запознав со алатките за поддршка што АППРСМ ги става на располагање за претприемачите.

По спроведената евалуација, резултатите укажуваат на фактот дека темите биле соодветно предадени, дека присутните се стекнале со нови искуства, понатаму дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека кај 89% се стекнале со нови знаења за значењето на бизнис планот како алатка за започнување на сопствен бизнис, поголемиот дел од учесниците се запознале со вештини за развој на бизнис план, 88% од учесниците се запознале со алатките за поддршка што АППРСМ ги става на располагање за претприемачите. Исто така за 88% обуката понудила квалитетни материјали. Високи 94% од учесниците се задоволни од предавачите.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на услуги за образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, со Оглас бр.05/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки, во делот на посебни услуги. Врз основа на спроведената постапка согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за доделување на договор за јавна набавка на образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, беше избрана понудата на понудувачот Уакс Институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која за делот – Обуки за подготовка на бизнис план изнесува 230.000,00 денари. Со најдобриот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни обуки бр.05-358/12 од 11.06.2021 година. Вредност на договорот изнесува 230.000,00 денари без ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обврзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.8. Организирање на обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис

Цел на обуката

Главна цел на Обуката беше слушателите да го збогатат своето знаење во доменот на новите трендови од областа на претприемништвото, социјалното претприемништво, социјални иновации, зелено претприемништво како и запознавање со концептот на Целите за одржлив развој на ОН. Понатаму, да се запознаат со новите методи на социјалното претприемачко учење со цел поттикнување на младите да отвораат сопствени бизниси кои ќе решат некој проблем во поширокото опкружување. Да се споделат примери за млади лидери, како би се мотивирале средношколците да ги следат, да отвораат бизнис, а со тоа да се намали одливот на млади мозоци од земјата, како и да го проширување на мрежата на соработници и колеги во доменот на делување.

Целна група

- Наставници од основни и средни училишта кои предаваат Претприемништво и бизнис
- Професори од високообразовни институции кои држат настава поврзана со претприемништво и започнување на бизниси

Процес за изведување на обуката

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука во траење од 5 часа и студиска посета по обуката во Скопје, како и паузи со почитување на владините безбедносни протоколи за спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искуствено учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.). Беа поделени брендиран печатени материјали х 110 комплекти со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник. Материјалите беа споделени и преку клауд платформа.

Се сподели информација дека се развива прирачник за предавање на три наставни единици поврзани со социјално претприемништво со целосни податоци за форматот, времетраењето и намената на студијата на случај за познати социјални претпријатија. Истите, ќе бидат споделени на почетокот на учебната 2021-2022 година.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училиштата и факултетите на целата територија на Република Северна Македонија. организацијата Џуниор Ачивмент, помогна во информирање на професорите преку својата мрежа на професори по предметот Бизнис и претприемништво. Обуките беа реализирани во Кочани, гимназија „Љупчо Сантов“ – 1 јули 2021 г., Велес, гимназија „Кочо Рацин“ – 2 јули 2021 г., Скопје, Универзитет Американ колеџ Скопје - 8 јули 2021 г. и Битола – 9ти јули 2021 г. во гимназијата „Јосип Броз Тито“.

За оптимална посетеност на обуките беа информирани медиумите, а истото беше комуницирано преку Фејсбук страницата на АППРСМ. Формулар за пријавување беше споделен со потенцијалните кандидати за обуката преку директен емаил, но и јавување на кандидатите кои биле дел од минатите обуки за наставници на АППРСМ. Сите учесници го најавија своето присуство.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓу кои проф. Др. Марјан Бојациев, проф. др. Филип Ивановски, проф. др. Марика Башеска, проф. др. Елена Бундалеска и др. к. Македонка Димитрова. А сите обуки ги отвори Ениса Дрндар Улач од Агенцијата со информации за Агенцијата и Програмите, а во Скопје се обрати Шенаси Џеладини, директорот на АППРСМ.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Во рамки на обуката во Скопје беше организирана студиска посета на социјалното претпријатие „Ав Ав – Хепи дог центар“ во времетраење од два часа. Основачките Михаела Поповиќ и Наде Богоевска прво да раскажаа својата приказна за тоа како почнале, кои успеси ги славеле, но и на кои грешки научиле како треба да се гради едно социјално претпријатие. Се разви одлична дискусија бидејќи нивниот модел на работа е комплексен, но одржлив и постојано се надградува

На обуките земаа учество 104 слушатели од Штип, Кочани, Винаца, Битола, Прилеп, Куманово, Кавадарци, Велес, Гостивар, Скопје, Крива Паланка и Неготино. Меѓу кои 92% професори од средно образование, 3% од основно образование и 5% наставен кадар од високо образование. Родовата структура броеше 76% женски и 24% машки лица додека според родовата припадност 80% биле Македонци, 7% Албанци, 2% Роми, 7% Власи, 4% Срби.

Комуникациска стратегија

За сите обуки се изготвија идентични материјали, и тоа:

- Фејсбук објава за настанот на официјалната страница на АППРСМ #aprrmk
- Покана за медиумско покривање
- Напис на Фејсбук за настанот со достапност на сите фотографии
- Сертификати за успешно завршена обука
- Фотографиите од настанот беа споделени на ФБ и Инстаграм
- Онлајн евалуациска форма беше споделена со сите учесници

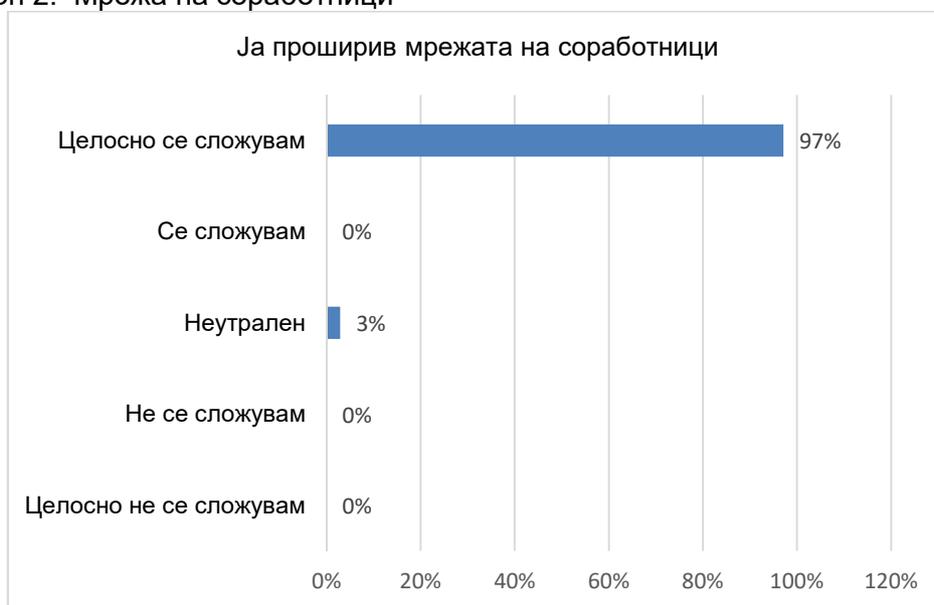
Евалуацијата на слушателите

Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 98 евалуации, а резултатите се поместени подолу во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

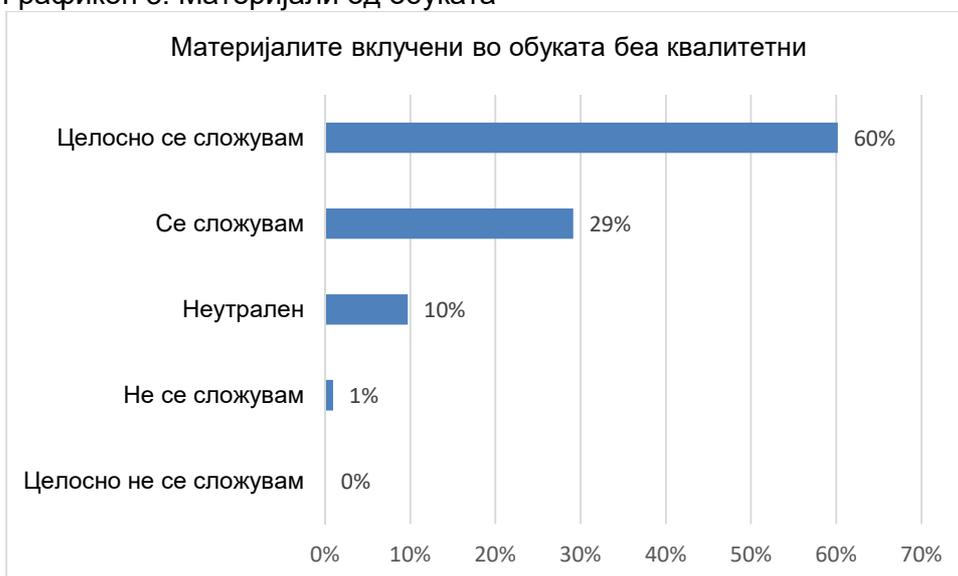
Графикон 1. Искуство од методот на предавање на студија на случај

Графикон 2. Мрежа на соработници

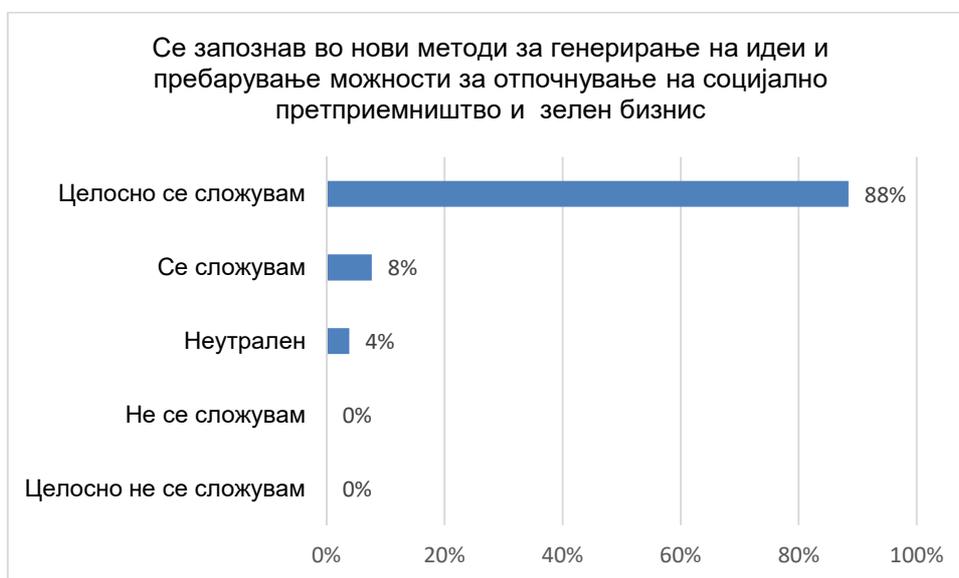
Графикон 3. Материјали од обуката

Графикон 4. Се стекнав со нови знаења за социјално претприемништво и зелени бизниси

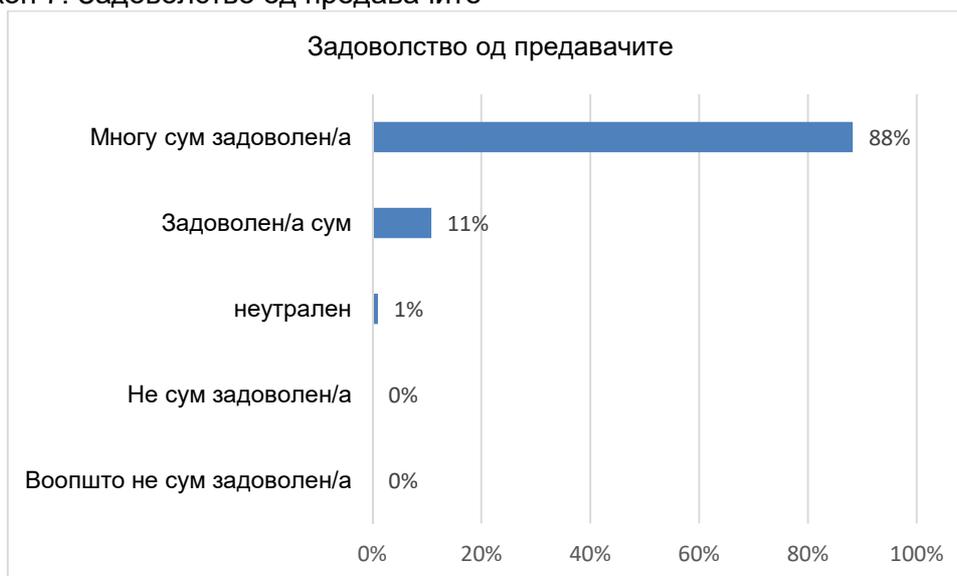
Графикон 5. Нови методи на предавање наставни единици поврзани со темите на обуката

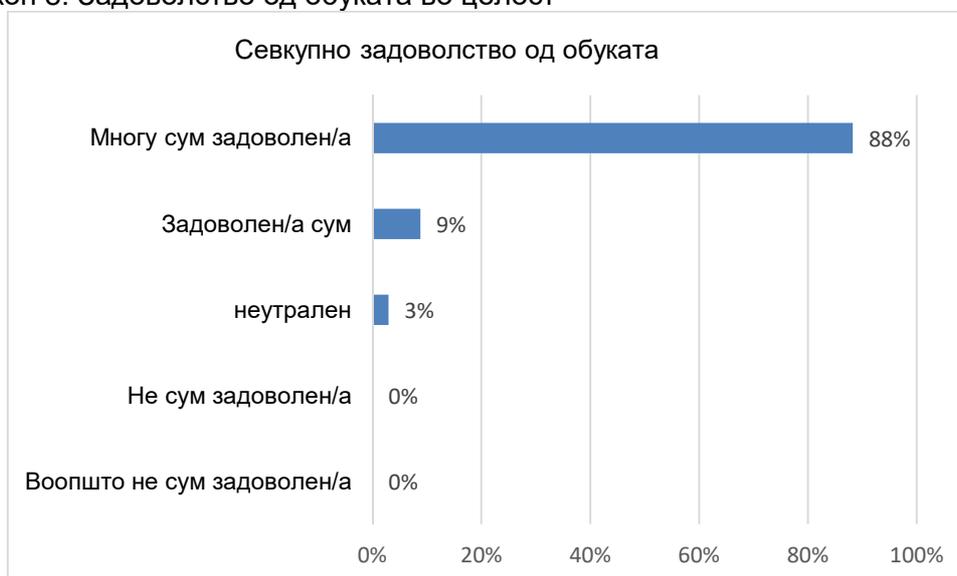
Графикон 6. Цели на Обединетите Нации

Графикон 7. Задоволство од предавачите

Графикон 8. Задоволство од обуката во целост

Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека Обуката кај 97% се стекнале со искуство за новата метода на предавање преку студии на случај, без малку сите учесници за прошириле својата мрежа на соработници за време на обуките, за 89% обуката понудила квалитетни материјали. Понатаму 90% се изјасниле дека се стекнале со нови знаења за социјално претприемништво и зелени бизниси, а 88% целосно се сложуваат со изјавата дека се запознале во нови методи за генерирање на идеи и пребарување можности за отпочнување на социјално претприемништво и зелен бизнис, а 84% се изјасниле дека се стекнале до знаења за цели за одржлив развој на Обединетите Нации. Високи 88% од учесниците многу се задоволни од предавачите, додека севкупното задоволство е над 88%.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на услуги за образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, со Оглас бр.05/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки, во делот на посебни услуги. Врз основа на спроведената постапка

согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за доделување на договор за јавна набавка на образовни обуки за подигање на свеста и знаењето за претприемачко образование, обуки за подготовка на бизнис план и обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис, беше избрана понудата на понудувачот Уакс Институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која за делот - Обука за наставници/професори кои го предаваат предметот претприемништво и бизнис изнесува 240.000,00 денари. Со најдобриот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни обуки бр.05-358/12 од 11.06.2021 година.

Вредност на договорот изнесува 240.000,00 денари без ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обврзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.9 Организирање на обуки за локални консултанти

Реализирани беа (3) три обуки за локални консултанти со цел нивно здобивање на дополнителни знаења и вештини, со кои им се помогна на претпријатијата во зајакнувањето на нивната конкурентност на домашниот и странскиот пазар, согласно досегашните анализи за потребите од обуки кај малите и средните претпријатија изработени во регионот и во земјата.

Дополнително обуките вклучуваа актуелни и напредни теми за зајакнување на пазарната позиционираност, и тоа:

Час I – Вежба за искусно запознавање со концептите за линиска и кружна економија

Час II – Детално запознавање со концептот на кружна економија

Час III – Примери за ММСП кои на основа на овој концепт се истакнуваат на пазарот и стекнале конкурентна предност

Час IV – Заштеда на ресурси и отпад, еко пакувања, употреба на патентирани еко пакувања

Час V – Енергетска ефикасност и употреба на ОИЕ во процес на производство и во услужни компании

Час VI – Примери за употреба на ИСО 50001 и енергетски сертификати како можност за зголемена позиционираност на пазарот. Можности за финансирање на вакви мерки, како додадена вредност за позиционирање на консултантите на пазарот (Македонија и ЕУ фондови)

Обуките беа реализираа во Охрид на 7 септември 2021 г. во ресторанот Кај Каневче на отворено, Скопје на 9 септември 2021 г. во тренинг центарот на МАЦЕФ, Прилеп на 10 септември во Музејот на Град Прилеп на отворено и во. Обуките се одржаа во времетраење од 5 часа со паузи. Ковид 19 протоколите беа запазени и почитувани.

Учесниците на обуките добија соодветни материјали потребни за следење и учество на обуката.

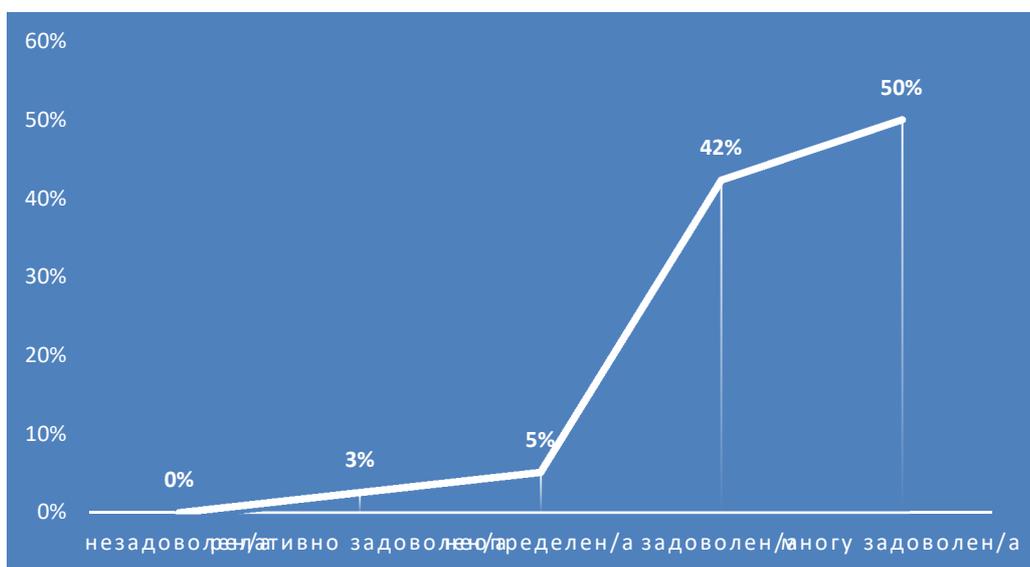
Медиумско покривање се одвиваше во форма на веб објави. Лицата кои беа вклучени во обуката и организацијата на обуките: Проф. д-р Константин Димитров (проектен лидер и обучувач), Проф. др. Филип Ивановски (тим лидер и обучувач) и Даниела Димовска.

Обуката ја следеа 79 слушатели, од кои 43 жени и 36 мажи. Во однос на етничката припадност, како македонци се изјасниле 91%, албанци 2%, срби 5%, и бошњаци 2%.

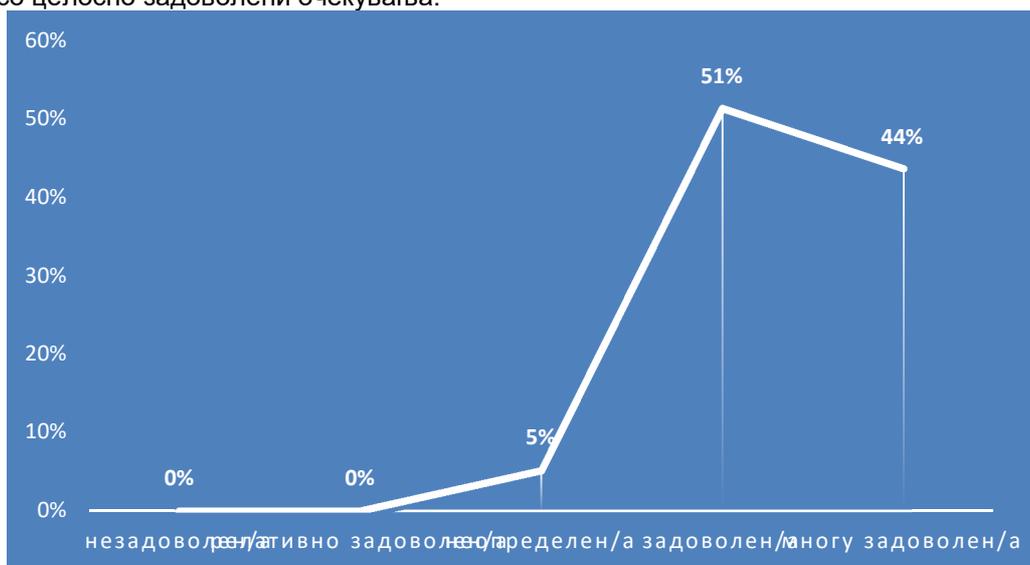
Резултати од оценка на обуката од страна на слушателите

Пополнети се вкупно 78 формулари за оценување, а подолу се резултатите од секое прашање одделно. Слушателите се во голема мера задоволни од темите, предавачите и стекнатите знаења.

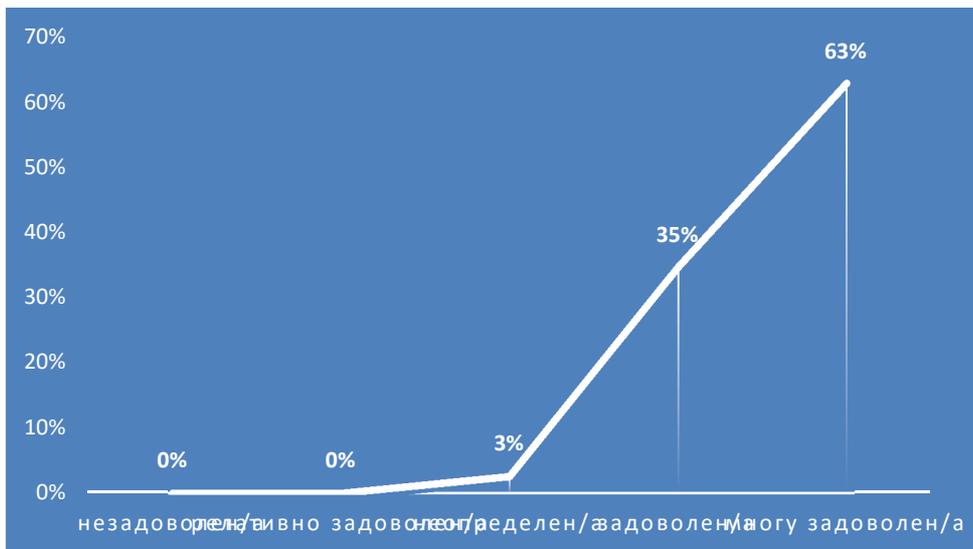
Одговорите се оценуваат на скала од 1– многу незадоволни до 5 многу задоволни.

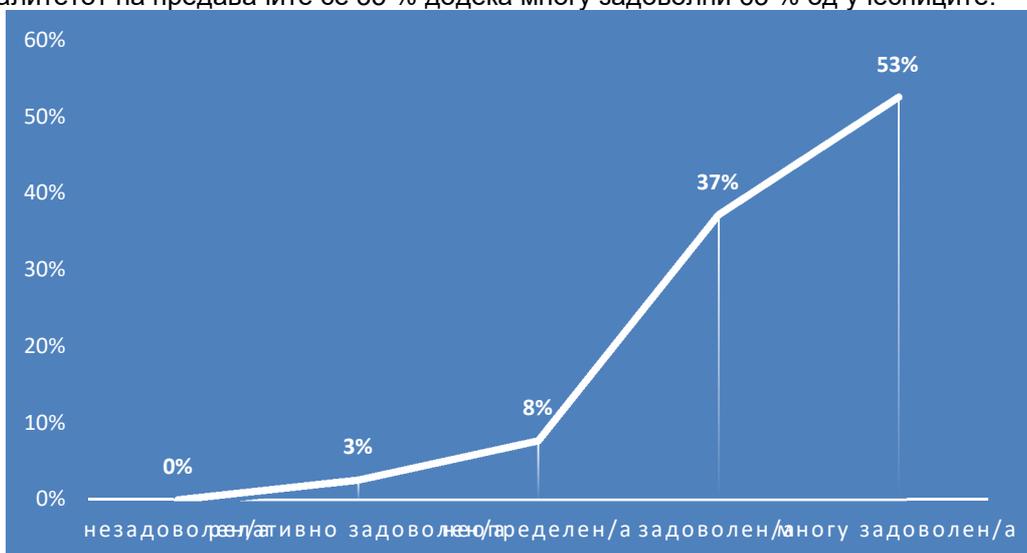
Според график 1 погоре се забележува дека 5% се неодредени, 42% се со задоволени и 50% со целосно задоволени очекувања.

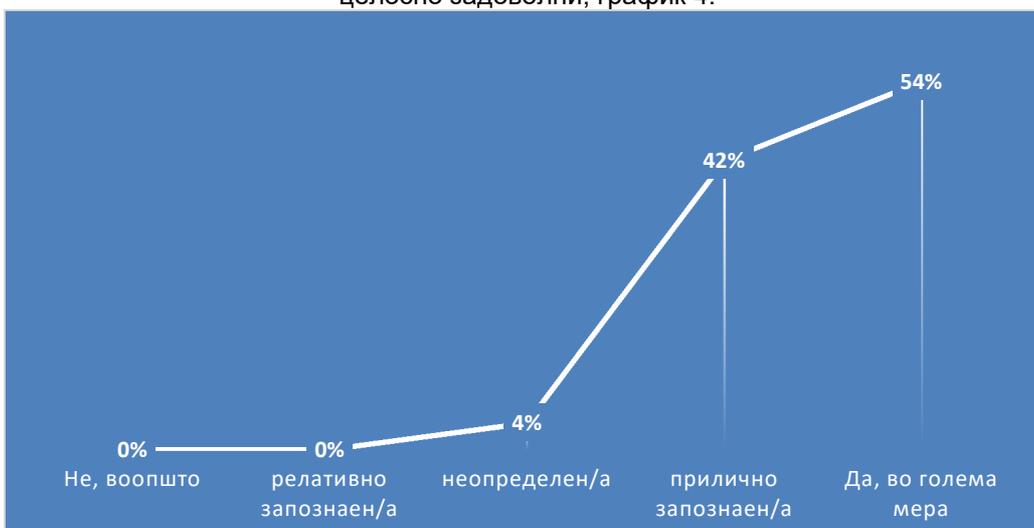
Задоволството од придружните материјали за обуката е на завидно ниво, претставено во график 2, неодредени се 5 % од слушателките, за задоволителни материјали се изјасниле 51% % додека многу задоволителни се 44 % од учесниците во однос на понуденото.

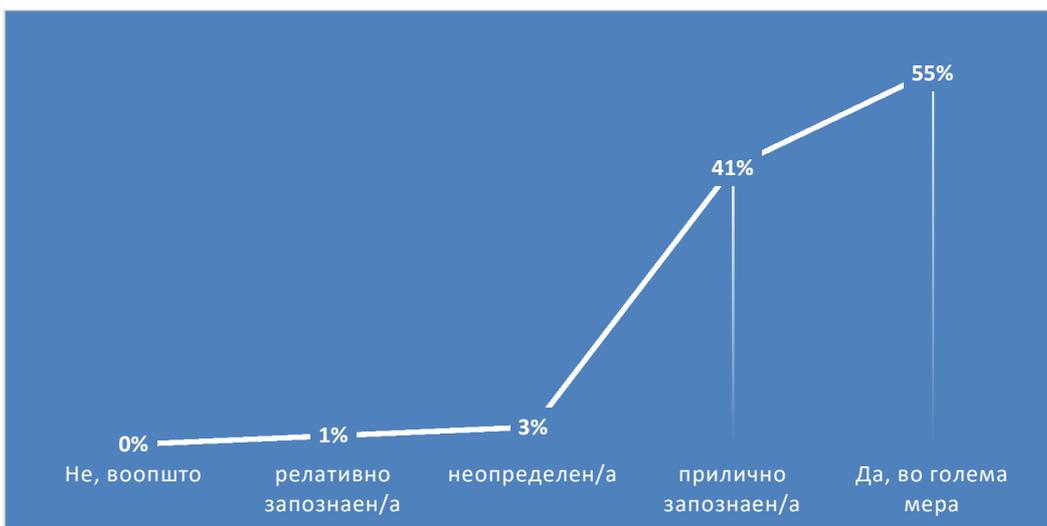
Задоволството од предавачите е претставено во график 3, неопределени се 3%, задоволни од квалитетот на предавачите се 35 % додека многу задоволни 63 % од учесниците.

На исказот “Задоволство од местото на одржување на обуката“ 8% се неопределени, 37% од испитаниците одговориле дека се задоволни од просторијата и условите, додека 53% се целосно задоволни, график 4.

На исказот “Се запознав со алатки за поддршка на развојот на бизнисите“ 4% се неопределени, 42% одговориле дека се запознале, додека 54% дека се обуката понудила целосно да се запознаат со вештините за поддршка на развојот на бизнисите, график 5.

Мнозинството одговориле дека преку обуката се стекнале со нови знаења за советување на бизниси во процесот на опоравување од Ковид -19, за 1 се релативно запознаени, 3% неопределени додека за 41% прилично се запознале и за 55% во голема мера се стекнале со знаења на темата, график 6.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на образовни услуги и услуги за стручно усовршување, Оглас бр.06/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за делот 1 - Обуки за локални консултанти беше избрана понудата на понудувачот Здружение Мацеф - Центар за енергетска ефикасност на Македонија, која изнесува 189.000,00 денари. Со најповолниот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр. 05-538/10 од 11.08.2021 година, со вкупна вредност од 189.000,00 денари денари без ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обрзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.10 Организирање на обуки за зголемување на конкурентноста на МСП

Цел на обуката

Главна цел на Обуката беше МСП во угостителската дејност, како најпогодени за време на кризата предизвикана од пандемијата Ковид-19, да го збогатат своето знаење за комуникациски вештини.

Целна група

- хотели и сместувачки капацитети
- раководители и персонал на оперативно ниво

Процес за изведување на обуката

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука и практична вежба со Играње на улоги во траење од 5 часа, како и паузи со почитување на владините безбедносни протоколи за спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искусно учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.). Беа поделени брендирано печатени материјали x 102 комплети со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник.

Во подготвителниот период беа директно контактирани угостителските објекти кои гравитираат кон предложените градови за реализација на обуките, а поради пандемијата беше предложено на фирмите да се реализира обука само за нивниот персонал во временски период кога најмногу им одговара поради ангажманот на оперативниот персонал.

Обуките беа реализирани во Хотел Амбасадор, Скопје (10 ноември), Хотел Фени, Кавадарци (11 ноември), Хотел Гратче, Кочани (12 ноември) и Комплекс хотели Бистра, Тетово/ Маврово и Ростуше (15 ноември).

Обуките ги изведуваа универзитетски професори меѓу кои проф. др. Снежана Христова, проф. др. Ана Томовска, проф. др. Елена Бундалеска и др. к. Македонка Димитрова.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Програма по која се изведуваше обуката

- културата на организацијата и колку оперативното ниво е значајно за пренесување и рефлексивност на културата на организацијата бидејќи е во непосреден контакт со клиентите

Прв дел

- елементи на услужна организација, секој има свое место и сите позиции се еднакво важни за успехот на организацијата
- елементи на културата и тука детално се обработуваат вредности, ставови, верувања, однос кон времето, норми на однесување, моќ и употреба на моќ, конфликти (позитивни/негативни), начин на однесување, неформални групирања и социјализација
- Влијанија на вербалниот и не вербалниот јазик во комуникацијата со колегите, претпоставените и клиентите

Втор дел

- во вториот дел од обуката се преминува на димензиите на културата според Хофштед и како истите влијаат на групното однесување. Тука обработуваме неколку нации (Германија, земји од Западен Балкан, Холандија, Турција, Велика Британија - може да се дополни во однос на фреквенцијата на туристи од одредена земја во вашите капацитети)
- се обработуваат културата, однесувањето и очекувањата на овие нации, и се бара заеднички преку вежба кои се општите одлики на овие нации и како да се задоволат нивните очекувања. На пр. Како да менаџирате со група од Турција/ Германија. Албанија? Кои се очекувањата? Како да оставиме впечаток за да се вратат или да не препорачаат?

На обуките земаа учество 102 слушатели од 12 угостителски капацитети лоцирани во околината на Скопје, Тетово, Кочани и Кавадарци. Родовата структура броеше 35% женски и 65% машки лица додека според родовата припадност 82% биле Македонци, 5% Албанци, 2% Роми, 8% Власи, 3% Срби.

Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 98 евалуации, а резултатите се поместени подолу во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

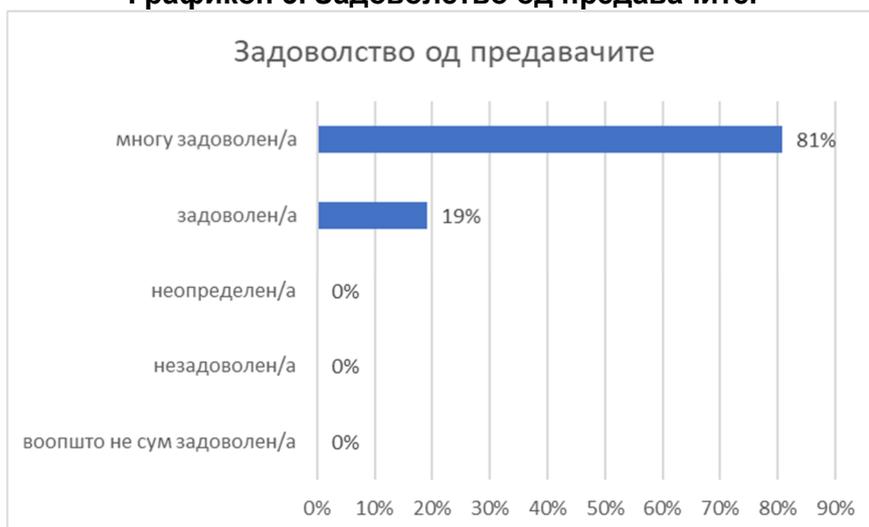
Графикон 1. Темите опфатени со обуката ги задоволија вашите очекувања.

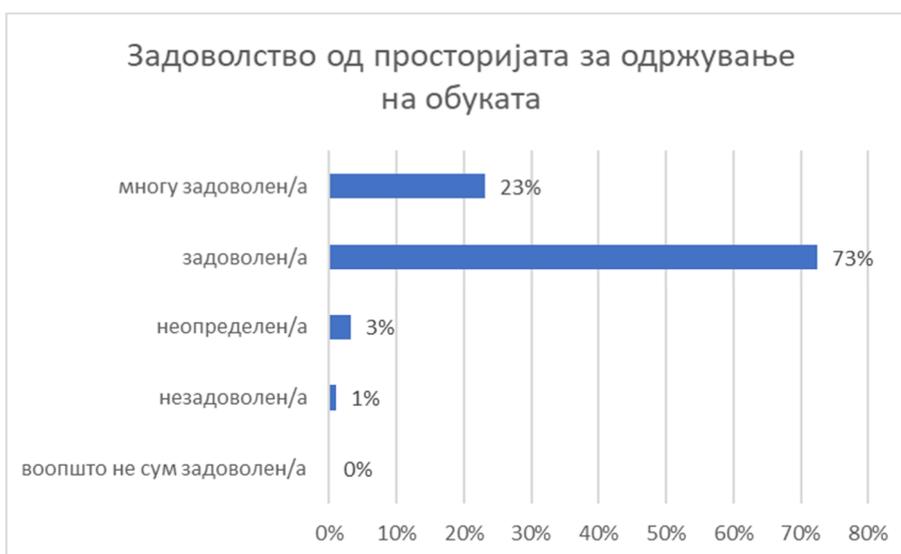
Графикон 2. Материјалите вклучени во обуката беа квалитетни.

Графикон 3. Задоволство од предавачите.

Графикон 4. Задоволство од просторијата каде што се одржа обуката.

Графикон 5. Се стекнав со нови знаења за комуницирање со гости од различни култури (земји).

Графикон 6. Се запознав во значењето и елементите на организациската култура кај оперативниот персонал.

Графикон 7. Се запознав во процесот на комуникација и битните елементи на комуникацијата со клиенти и колеги.

Графикон 8. Задоволство од обуката во целост

Резултатите од спроведената евалуација укажува на фактот дека темите биле соодветно предадени, дека присутните се стекнале со нови искуства, понатаму дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи следното:

- Темите кои биле опфатени со обука ги заговориле очекувањата кај 92% од слушателите.
- 85% од слушателите изразиле задоволство од квалитетот на споделените материјали за време на обуката
- Слушателите биле задоволни од предавачите и тоа 81% биле многу задоволни, а 19% задоволни
- Слушателите биле генерално задоволни од просториите каде се одржала обуката, и тоа 23% биле многу задоволни, а 73% задоволни, 3% неопределени, а само 1% незадоволни.
- Слушателите изјавиле дека целосно се согласуваат (43%) со стекнати нови знаења за комуницирање со гости од различни култури (земји), 48% се согласуваат, а 9% биле помалку сигурни во новите знаења.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на образовни услуги и услуги за стручно усовршување, Оглас бр.06/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки.

Врз основа на спроведената постапка согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за доделување на договор за јавна набавка за обуки за зголемување на конкурентноста на малите и средните претпријатија, беше избрана понудата на понудувачот Уакс институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која за делот 2 од јавната набавка – Обуки за зголемување на конкурентноста на малите и средните претпријатија изнесува 190.000,00 денари. Со најдобриот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни обуки бр.05-538/11 од 11.08.2021 година. Вредност на договорот изнесува 190.000,00 денари без ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обврзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во четвртиот квартал од 2021 година.

1.11 Промоција на социјалното претприемништво

Цел на обуката

Главна цел на Обуката е кај слушателите да се подигне свеста за спроведување на општествено одговорни практики и покажување на интерес за подобро функционирање во насока на општествената одговорност, како и понатамошна промоција на концептот за социјално претприемништво.

Целна група

- учесници во националната награда Social Impact Award
- млади претприемачи, потенцијални идни социјални претприемачи

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука во траење од 5 часа, со почитување на владините безбедносни протоколи за

спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искусно учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.).

Методите кои се применија се наставни листи, студии на случај, видео материјали како индивидуална и групна работа.

Беа поделени брендираните печатени материјали x 47 комплети со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник. Материјалите беа споделени и преку клауд платформа.

Во подготвителниот период беа контактирани средните училишта, факултетите, фирмите и малкуте социјални претпријатија на целата територија на Република Северна Македонија. Обуките беа реализирани во Велес, гимназија „Кочо Рацин“ и во Куманово, СОУ „Перо Наков“ во септември 2021 г.

Обуките беа комуницирани преку Фејсбук страницата на АППРСМ. Формулар за пријавување беше споделен со потенцијалните кандидати за обуката преку директен емаил, но и јавување на кандидатите кои биле дел од минатите обуки за наставници на АППРСМ.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓу кои проф. др. Елена Бундалеска - предавач, проектен лидер, асс. Македонка Димитрова – предавач и тим лидер.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Во рамки на обуките се разработуваа теми за разликување на пракси во социјално претприемништво, карактеристиките на социјалното претприемништво, понатаму како може да се искористат предностите од пракси на ОО кај МСП, социјални иновации и нивна примена, како и формите на социјално претприемништво.

На обуките земаа учество 47 слушатели од Велес и Куманово. Меѓу кои 81% беа жители на градот Велес, а 19% од присутните беа жители од градот Куманово. Родовата структура броеше 55% мажи и 45% жени додека според родовата припадност 87% биле Македонци, 5% Албанци, 4% Срби, 2% Турци и 2% Бошњаци.

Комуникациска стратегија

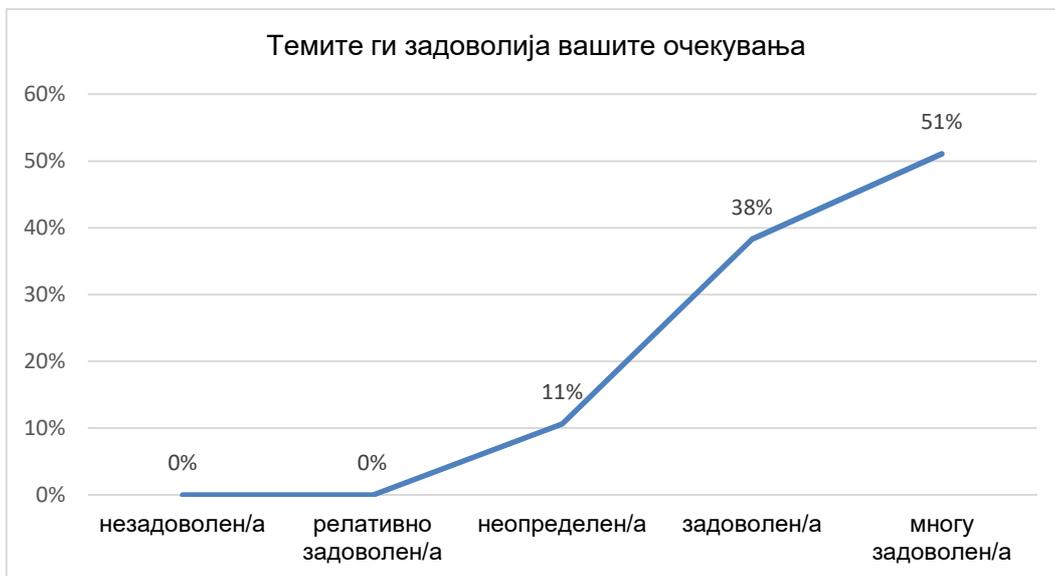
За сите обуки се изготвија идентични материјали, и тоа:

- Фејсбук објава за настанот на официјалната страница на АППРСМ #aprrmk
- Покана за медиумско покривање
- Напис на Фејсбук за настанот со достапност на сите фотографии
- Сертификати за успешно завршена обука
- Фотографиите од настанот беа споделени на ФБ и Инстаграм
- Онлајн евалуациска форма беше споделена со сите учесници, и материјалите им беа споделени на клауд платформа.

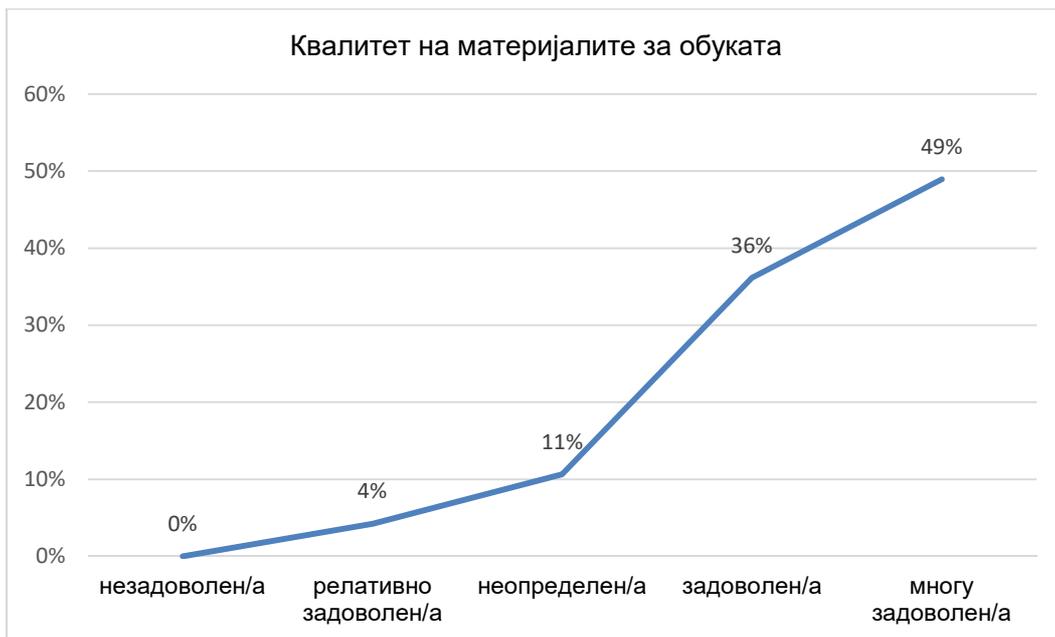
Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 44 евалуации, а резултатите се поместени подолу

во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

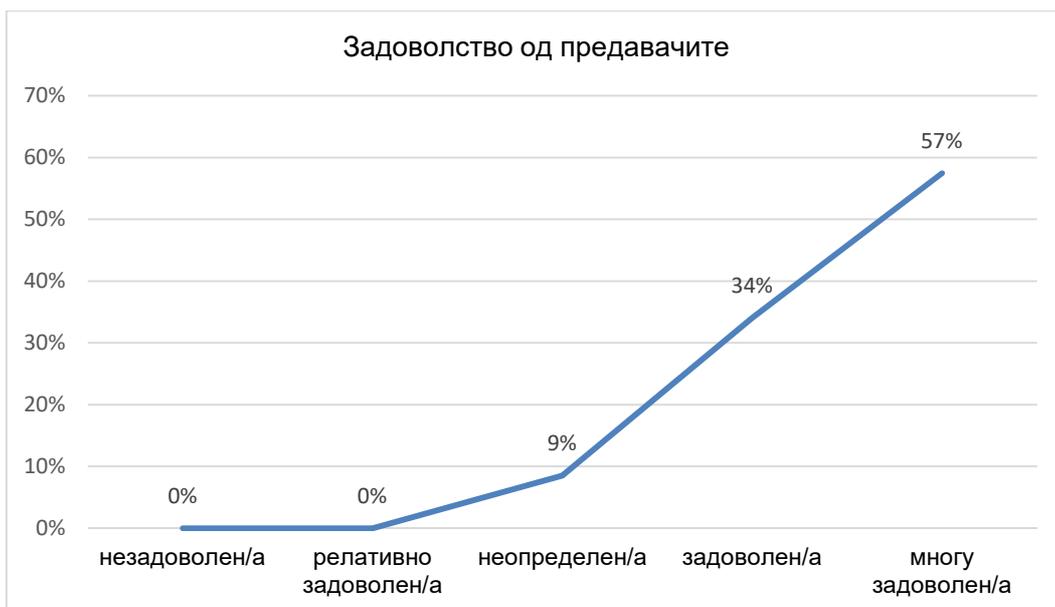
Графикон 1. Темите опфатени со обуката ги задоволија вашите очекувања.

Графикон 2. Квалитет на материјалите за обука

Графикон 3. Задоволство од предавачите

Графикон 4. Задоволство од просторијата каде што се одржа обуката.

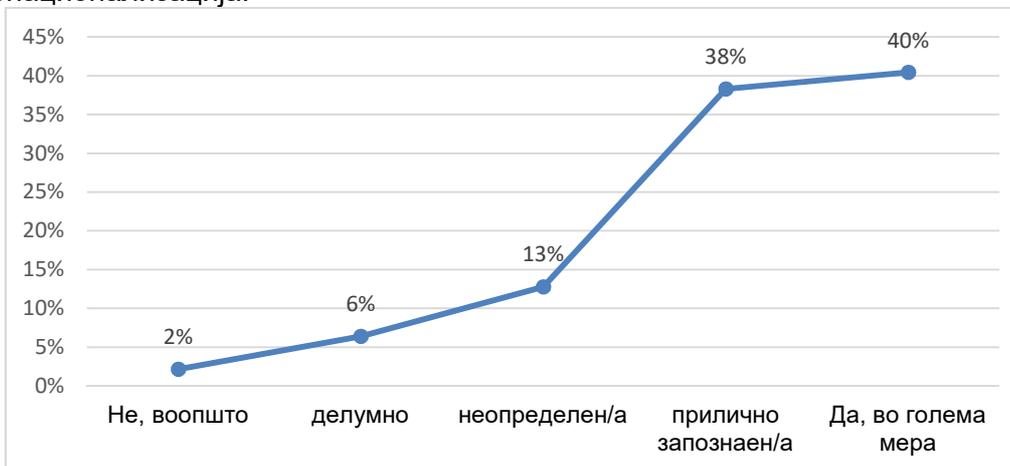
Графикон 5. Се стекнав со дополнителни знаења и вештини за социјално претприемништво.

Графикон 6. Се запознав со моделите на социјалното претприемништво во РСМ.

Графикон 7. Се стекнав со искуство за зајакнување на конкурентска предност и интернационализација.

Може да се заклучи дека темите биле соодветно предадени од повратниот одговор на слушателите, понатаму дека присутните се стекнале со нови искуства и дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека 93% се стекнале со дополнителни знаења и вештини за социјално претприемништво, дополнително дека без малку сите учесници се запознале со модели на социјалното претприемништво во РСМ и за 85% обуката понудила квалитетни материјали. Понатаму 78% се изјасниле дека се стекнале со искуство за зајакнување на конкурентската предност и интернационализација. Високи 94% од учесниците се задоволни од предавачите.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на образовни услуги и услуги за стручно усовршување, Оглас бр.06/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка согласно Законот за јавни набавки, за најповолна понуда за делот 3 од јавната набавка - Обуки за промоција на социјалното претприемништво беше избрана понудата на понудувачот Уакс институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која изнесува 139.000,00 денари без вклучен ДДВ. Со најповолниот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр.05-538/11 од 11.08.2021 година, со вкупна вредност од 139.000,00 денари без вклучен ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обрзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.12 Поддршка на женско претприемништво

Цел на обуката

Главна цел на Обуката беше да се постигне широка информираност кај жените за претприемачите намери и вештини, како и за инструментите за финансиска поддршка на женско претприемништво, согласно Акцискиот план за имплементација на Стратегијата за развој на женското претприемништво во Република Северна Македонија 2019-2023 година.

Целна група

- Млади жени, аспиранти за започнување сопствен бизнис
- Жени претприемачки кои штотуку го основале својот бизнис
- Искусни фирми раководени од жени претприемачи

Процес за изведување на обуката

Обуката се реализираше преку комбинација на теоретска настава и практична обука во траење од 5 часа, со почитување на владините безбедносни протоколи за спречување на заразата предизвикана од вирусот Ковид-19. Се примени метода на искусно учење во која слушателот е во фокус на наставата по системот на претприемачко учење на Универзитетот Харвард (САД.). Методите кои се применија се наставни листи, студии на случај, видео материјали како индивидуална и групна работа. Беа поделени брендираны печатени материјали x 41 комплети со текстуален дел и презентации на темите за секој учесник. Материјалите беа споделени и преку клауд платформа.

Во подготвителниот период беа контактирани целните групи во Охрид и Штип. За оптимална посетеност на обуките беа информирани медиумите, а истото беше комуницирано преку Фејсбук страницата на АППРСМ. Формулар за пријавување беше споделен со потенцијалните кандидати за обуката преку директен емаил, но и јавување на кандидатите кои биле дел од минатите обуки за наставници на АППРСМ. Сите учесници го најавија своето присуство.

Обуките ги изведуваа универзитетски професори и претприемачи и меѓу кои проф. др. Елена Бундалеска и др. к. Македонка Димитрова. Обуката во Охрид ја отвори Ениса Дрндар Улач (АППРСМ) со информации за Агенцијата и Програмите, а во Штип се обрати Маја Петрова од АППРСМ. Во Охрид обуката се реализираше на отворено во ресторанот Кај Канвече, а во Штип во аулата на Драмскиот театар Штип, со соодветно растојание на слушателките.

На крајот беа секому доделени сертификати за успешно завршена обука. За брендирање на овие програмски активности се изработи и банер кој се истакнуваше на видни места за време на обуката за подигнување на свеста за АППРСМ.

Во рамки на обуката во Штип беше претставен успешниот пример за приватната гимназија „САБА“. Основачката Виолета Пеева ја раскажаа својата приказна за тоа како треба да се гради едно претпријатие, по што се разви одлична дискусија за клучните фактори за успех на жените претприемачи.

На обуките земаа учество 41 слушателка од Штип и Охрид. Меѓу кои 27% активистки од здруженија на млади, 24% студенти, 20% средношколци, 17% вработени и 12% сопственички на бизниси. Родовата структура броеше 100% женски додека според

родовата припадност 85% биле Македонци, 7% Албанци, 3% Турци, 3% Срби и 2% Бошњаци.

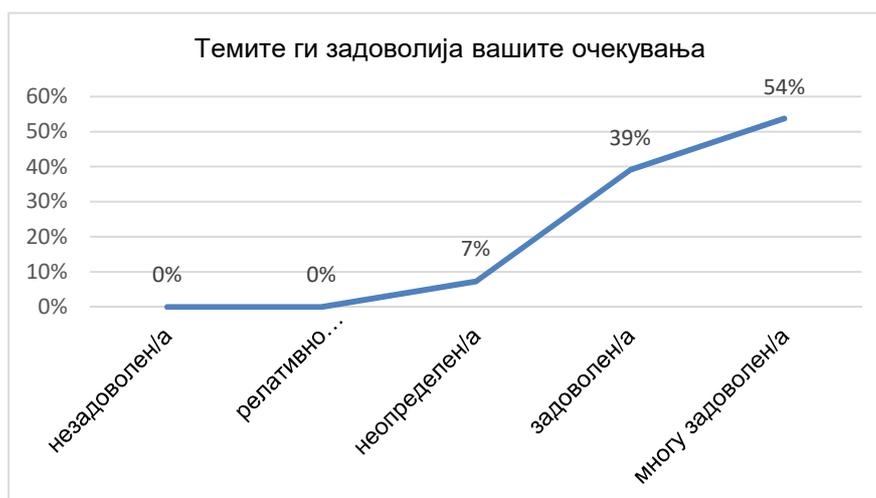
Комуникациска стратегија

- За сите обуки се изготвија идентични материјали, и тоа:
- Фејсбук објава за настанот на официјалната страница на АППРМ #apprmk
- Покана за медиумско покривање
- Напис на Фејсбук за настанот со достапност на сите фотографии
- Сертификати за успешно завршена обука
- Фотографиите од настанот беа споделени на ФБ и Инстаграм
- Онлајн евалуациска форма беше споделена со сите учесници

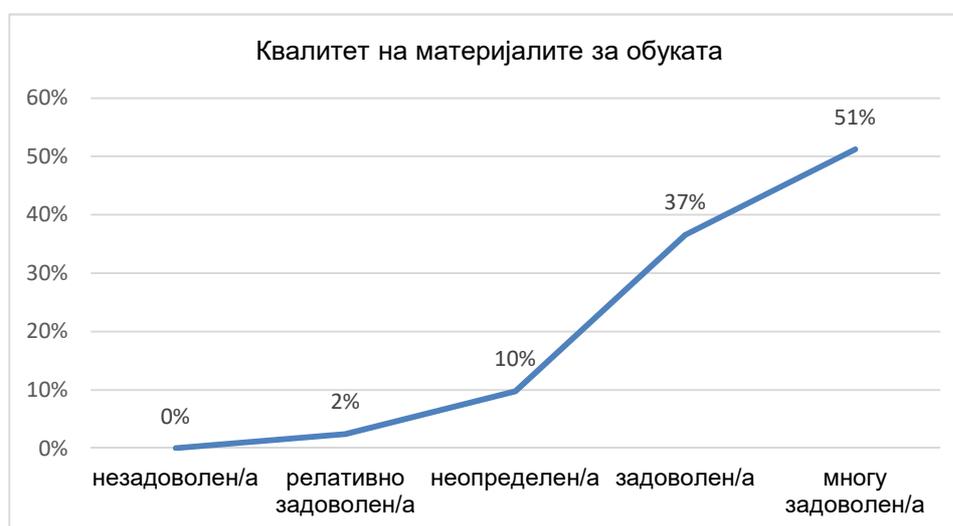
Евалуацијата на слушателите

Според предвиденото беа реализирани евалуации за обуката, содржината, предавачите. Собрани се вкупно 41 евалуација, а резултатите се поместени подолу во текстот. Одговорите се на скала од 1 - негативно искуство или целосно незадоволство до 5 позитивно искуство и целосно задоволство.

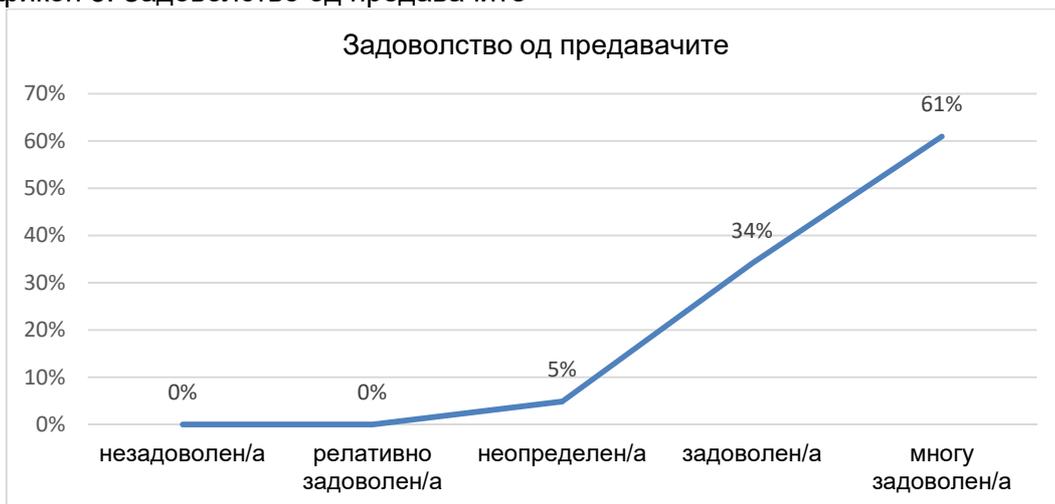
Графикон 1. Темите опфатени со обуката ги задоволија вашите очекувања.

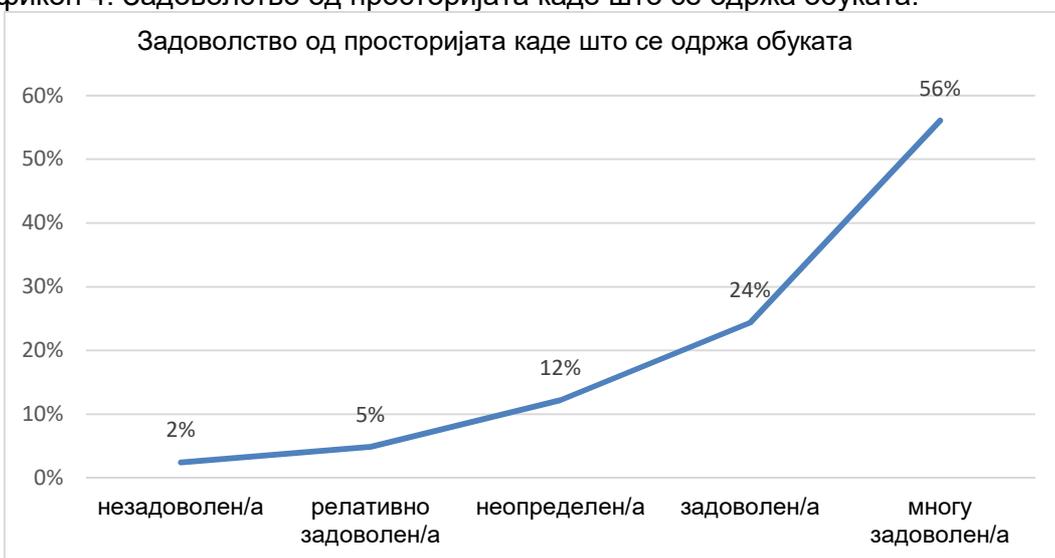
Графикон 2. Квалитет на материјалите за обука

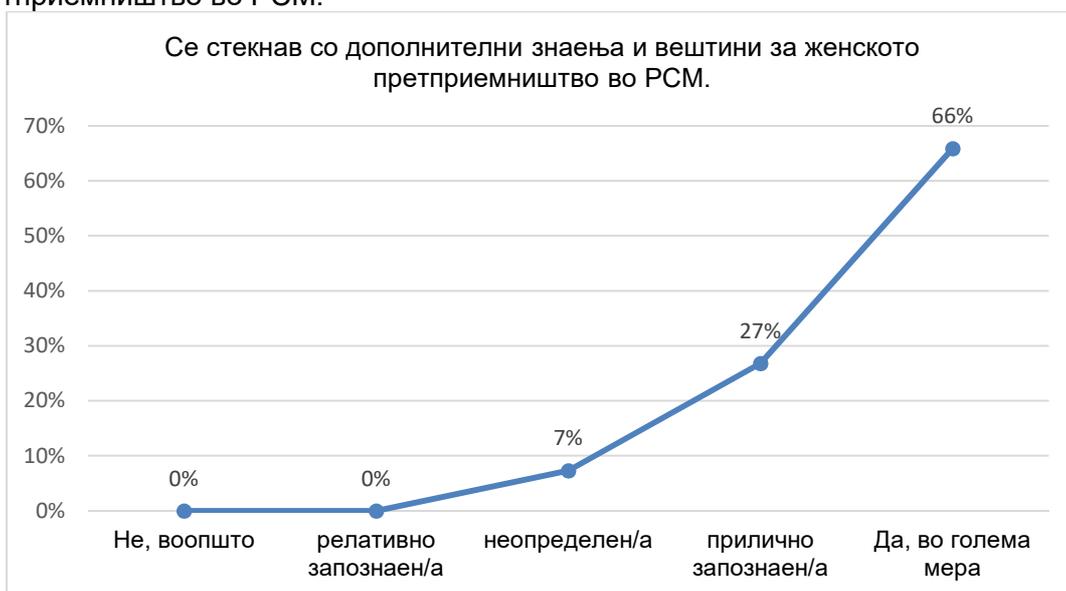
Графикон 3. Задоволство од предавачите

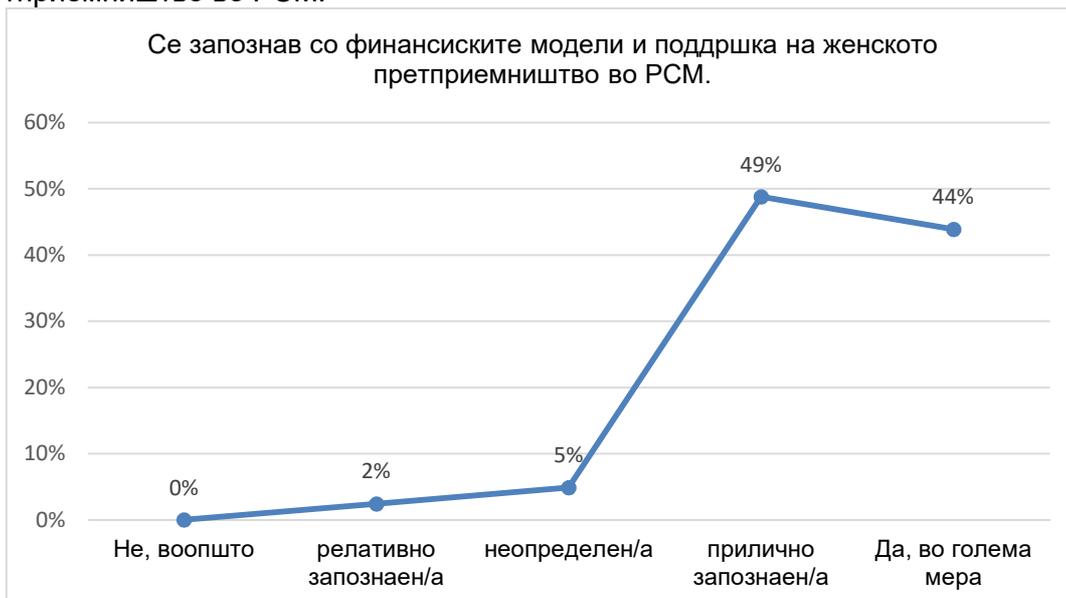
Графикон 4. Задоволство од просторијата каде што се одржа обуката.

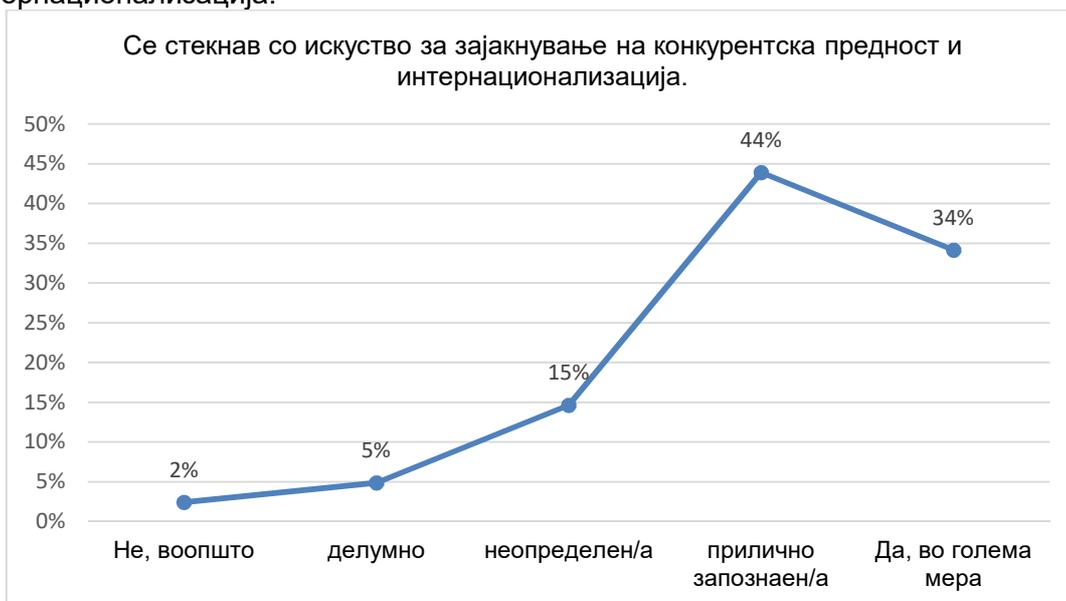
Графикон 5. Се стекнав со дополнителни знаења и вештини за женското претприемништво во РСМ.

Графикон 6. Се запознав со финансиските модели и поддршка на женското претприемништво во РСМ.

Графикон 7. Се стекнав со искуство за зајакнување на конкурентска предност и интернационализација.

Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека темите биле соодветно предадени, дека присутните се стекнале со нови искуства, понатаму дека се задоволни и од предавачите и од обуката севкупно. Од повратниот одговор на слушателите може да се заклучи дека Обуката кај 93% се стекнале со дополнителни знаења и вештини за женското претприемништво во РСМ, без малку сите учесници се запознале со финансиските модели и поддршка на женското претприемништво во РСМ, за 88% обуката понудила квалитетни материјали. Понатаму 78% се изјасниле дека се стекнале со искуство за зајакнување на конкурентската предност и интернационализација. Високи 95% од учесничките се задоволни од предавачите.

Спроведена е делива постапка за јавна набавка на образовни услуги и услуги за стручно усовршување, Оглас бр.06/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка согласно Законот за јавни набавки, за

најповолна понуда за делот 4 од јавната набавка - Обуки за поддршка на женско претприемништво беше избрана понудата на понудувачот Уакс институт за претприемништво и лидерски развој Скопје, која изнесува 139.000,00 денари без вклучен ДДВ. Со најповолниот понудувач е склучен Договор за реализација на образовни услуги бр.05-538/11 од 11.08.2021 година, со вкупна вредност од 139.000,00 денари без вклучен ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обрзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во третиот квартал од 2021 година.

1.13 Кофинансирање на Junior Achivment

Со цел за развој и соработка во делот на поддршката и промоцијата на претприемништвото и јакнењето на претприемачката култура и претприемачкиот дух кај младите луѓе – учениците, а заради остварување на заедничките интереси и меѓусебна соработка на двете институции, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија согласно точката 13 од Програмата за поддршка на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста на малите и средни претпријатија во 2021 година (“Службен весник на Република Северна Македонија” бр.12/21), даде поддршка преку Кофинансирање на национален натпревар на средношколци од земјава, кој се одржа во периодот од 10 мај до 31 мај 2021 година, во организација на Џуниор Ачивмент Македонија, во рамките на „Програмата за претприемничко образование-ученичка компанија“ и церемонија за прогласување на победници, со учество и поддршка на претставници од бизнис секторот, невладини организации, донатори и АППРСМ.

Националниот натпревар за ученички компании е главниот настан посветен на напорната и посветена работа на учениците и нивните наставници-ментори, кои во рамки на нивните Џуниор Ачивмент ученички компании работат во текот на учебната година. Преку овој натпревар учениците пред пошироката јавност и жири комисијата ги претставуваат производите и услугите кои ги развиле.

Натпреварот се состои од неколку фази, кои опфаќаат доставување компаниски извештај и презентација на социјалните мрежи, како и креирање видео и ПП презентација пред жири комисијата.

Преку овој вид на натпревар, учениците ги зајакнуваат своите претприемачки вештини, тимска работа и вештини за виртуелна презентација пред жири комисија - вештини кои им се потребни за интервју за работа, интервју за запишување на факултет или за идно вработување.

Националниот натпревар се реализираше онлајн на платформата MS Teams, во периодот од 10^{ти} до 31^{ви} мај 2021 година.

Сите 23 ученички компании кои се пријавија за учество на натпреварот, добија шанса да се натпреваруваат . Учениците имаа задача да:

- напишат компаниски извештај
- креираат фејсбук страна преку која ќе ги претстават својата ученичка компанија и производот или услугата
- снимат кратко промотивно видео
- подготват ПП презентација и

- ја претстават својата компанија и да одговараат на поставените прашања од жири комисијата, за време на онлајн интервјуата.

Официјалното отворање на националниот натпревар, како онлајн настан, се реализираше на 10^{ти} мај, кога сите учесници ги добија потребните информации, насоки и рокови.

По доставувањето на компанискиот извештај, линкот до нивната фејсбук страна, промотивното видео и ПП презентација, сите ученици имаа шанса да ја претстават својата компанија пред жири комисијата.

За да се обезбеди најдобар квалитет и техничка подготовка за завршните интервјуа со жири комисијата, на 11^{ти} и 12^{ти} мај со секој тим се одржаа одделни подготвителни сесии. На овој начин учениците имаа можност и да дискутираат за насоките за секој чекор од натпреварот и да поставуваат прашања. Воедно беа и охрабрени да продолжат со своите успешни активности и да работат како тим, креативно и иновативно.

Онлајн интервјуата со членовите на жири комисијата се одвиваа во периодот од 15^{ти} до 17^{ти} мај, во вид на конференциски повик на платформата MS Teams. Секој тим имаше задача да ја претстави својата идеја и потоа да одговори на поставените прашања во назначената временска рамка на повикот.

Тимот на ЦА Македонија даваше техничка поддршка на подготвителните сесии, интервјуата и сесиите со жири комисијата.

Победничките тимови беа селектирани преку вкупниот број освоени бодови, доделени од членовите на жири комисијата.

Свечената церемонија за доделување на наградите се одржа на 31^{ви} мај 2021 година, која е достапна на Јутуб каналот на ЦА Македонија на следниот јуниорски достигнувања, на следниот линк:

https://www.youtube.com/watch?v=k5YYoV2yMhw&ab_channel=JuniorAchievementMacedonia

На свечената церемонија, на учесниците им се обратија:

- Ерик Јановски, Претставник на канцеларијата на УСАИД во РСМ
- Коста Петров, Директор на Фонд за иновации и технолошки развој
- Мила Царовска, Министерка за образование и наука

23 ученички компании ги претставија своите производи или услуги пред жири комисијата составена од:

- Ивана Бољат Секулоски, Виш советник при Сектор за истражување и развој на пазарот на капитал и меѓународна соработка, Комисија за хартии од вредност
- Никола Станковски, Советник за програми на ЕУ во АППРСМ
- Гордана Поповиќ Фридман, Консултант во Емпирикум, Скопје
- Филип Ивановски, Извршен директор во компанијата Пакомак, Скопје
- Лилјана Поленаковиќ, Советник во Бирото за развој на образованието
- Љуан Имери, Извршен менаџер во Центарот за човекови права и разрешување конфликти

Тимовите се оценуваа врз основа на нивната целокупна презентација според точно определени критериумите за оценување: 1. Квалитет на бизнис планот и

компанискиот извештај 2. Добра презентација на социјалните мрежи 3. Квалитет на ПП презентацијата на ученичката компанија 4. Оценка на стекнати вештини и соработка на членовите на тимот.

Според бодовите кои ги додели шестчлената жири комисија, победник на овогодинашниот национален натпревар е ученичката компанија „LifePal“ од СУГС Никола Карев, Скопје со следните членови на тимот:

1. Анастасија Димитрова
2. Анастасија Серафимовска
3. Јана Иванова
4. Мила Курчинска
5. Јована Јосифоски

Наставник-ментор: Валентина Панџарова

Ученичката компанија нуди интересно и практично решение за непредвидливи секојдневни ситуации кои можат да се јават на училиште, работа или за време на рекреација. Неопходните сетови се мали пакетчиња кои се состојат од неколку производи, а кои ќе бидат лесно достапни преку инсталирани автомати.

Овие комплекти се наменети за итна употреба во случај на повреда, заборавена лична заштита од Ковид - 19, специјален пакет за жени, како и комплекти за мажи и жени во случај на неочекувана или непланирано излегување или состанок.

Овие сетови и автомати првенствено се дизајнирани за употреба на места со голема фреквенција на луѓе и ниска инфраструктура.

Втората награда и припадна на ученичката компанија „TechBook“ од СУГС Јосип Броз Тито од Скопје и членовите:

1. Јана Мајнова
2. Мартина Јанева
3. Катерина Алексова

Наставник-ментор: Весна Црнеска Симовска

Производот на ученичката компанија е смарт тетратка и веб страна. Веб страната е од едукативен карактер и нуди простор за зачувување на белешките и корисни видеа. Смарт тетратката ќе го олесни начинот на пишување и организирање на училишните белешки и задачи и нуди директен пренос на податоците на компјутер.

Ученичката компанија „Grow Green“ од СУГС „Кочо Рацин“ од Скопје го освои третото место. Членови на тимот се:

1. Анџела Которчевиќ
2. Теодора Солздановска
3. Никола Ристовски
4. Александар Симоновски
5. Наталија Иванова

Наставник-ментор: Петре Трајковски

Ученичката компанија ја разви идејата за еко кафетерија, чии производи се биоразградливи и еколошки. Се што ќе биде употребено во кафетеријата (чаши, чинии, производи итн.) ќе има можност да биде рециклирано или да се претвори во компост. Специфичните растенија кои ќе се одгледуваат во просторот имаат улога

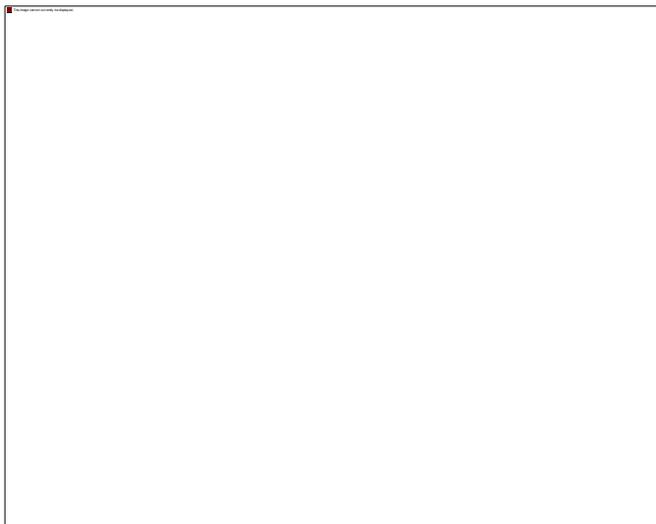
на декор и прочистувач на воздухот и ќе бидат користени во продажбата. На гостите ќе им биде понудена и литература за одржлив развој и заштита на животната средина, која ќе биде донирана од големите книжарници.

Како новина и во насока на унапредување на општествената одговорност и етичко однесување кај средношколците, оваа година ЦА Македонија објави конкурс за избор на најдобар есеј за Етичка дилема во бизнис. Со цел да се охрабрат младите да развиваат вештини, морални принципи и вредности, на учениците им беше дадена задача да напишат есеј од најмалку 500 зборови, во кој ќе ја анализираат состојбата на поставената етичка дилема и јасно ќе го презентираат својот критички став кон проблемот.

Дел од Програмата за ученички компании беше и изборот за наградата за Најпретприемничко училиште и Наставник на годината, чии победници беа објавени на свечената церемонија за доделување на наградите.

Промоција на АППРСМ на натпреварот и нејзино учество

Промоција за поддршката од АППРСМ беше направена во сите фази од натпреварот, како Агенција која дава пример за вложување во едукацијата на младите со цел за нивно задржување во земјата и дава придонес во претприемачкото образование за добивање поквалитетен стручен кадар, финансиски описменети млади кои ќе стартуваат свој бизнис. Преку поддршката од Агенцијата на овој начин ќе се зајакне претприемничкиот дух со што би се поттикнал и овозможил развој на претприемничките способности кај младите.

1.14. Подготовка на годишен извештај – Опсерваторија за МСП

Светската здравствена криза предизвикана од пандемијата на вирусот Ковид -19 ја дефинираше 2020 година како исклучително тешка што предизвика сериозни промени во животните текови на луѓето во целиот свет. Оваа ситуација влијаеше на финансиските пазари, деловните субјекти и воопшто на светската економија со голем акцент на справување со промените во работењето на компаниите предизвикано од извршување на задачите во домашни услови и вонредни услови, промени во однесувањето на потрошувачите, како и промени во ланецот на вредности.

Следствено, глобална здравствена и економска криза во 2020 година предизвика тектонски поместувања во начинот на работењето на ММСП како во светот, така во регионот на Западен Балкан и Република Северна Македонија. Економската криза изврши трајно влијание и промена на парадигмата на водење бизнис, движечките сили како и институционалните механизми за поддршка на бизнисите. Иако процесите за менување се започнати, допрва ќе се согледуваат и анализираат во пост-пандемски економски услови, и тоа новите бизнис модели, прилагодување на политиките за извоз, човечки ресурси, финансии и маркетинг.

Во текот на 2020 година, владините институции, меѓународните организации како и финансискиот сектор ги пренасочија активностите кон активно спроведување на мерките на Владата за олеснување на последиците од пандемијата кај најпогодените деловни субјекти, како населението така и компаниите. АППРСМ успешно ги реализираше редовните програмски активности за поддршка на ММСП, понатаму ФИРТ ги прошири активностите за дополнителна поддршка на младите компании и оние кои им требаше дополнителен импетус за продолжување на деловните активности, АВРСМ со мали потешкотии поради карантинот ја реализираше поддршката за започнување сопствен бизнис, и Министерството за економија ги реализираше предвидените буџетски средства за поддршка на конкурентноста и пласман на меѓународни пазари.

Во годините кои следат секторот на ММСП ќе биде исправен пред големи предизвици и промени кои ги очекуваат во сите пори на нивното работење како би можеле да ги надминат последиците, но и да ја намалат неизвесноста при слични идни ситуации.

Главна цел на годишниот извештај за секторот на МСП е да создаде одржлив механизам за следење, анализирање и подготвување на политики кои ќе бидат пред се во интерес на приватниот сектор. Во таа насока, годишните извештаи што се подготвуваат секоја година, во голема мера им помагаат на креаторите на политиките во државата, пред се луѓето кои работат Министерствата надлежни за развој на МСП секторот и кои се задолжени за подготовка на стратегии, програми и акциони планови за мали и средни претпријатија. Покрај ова, податоците кои се обработуваат во овие годишни извештаи исто така се користат од страна на голем број институции, организации и проекти при изработка на најразлични анализи, трудови и извештаи.

Примарна цел на Опсерваторијата е преку “ex post” анализа која се фокусира на учинокот од досегашните спроведени политики преку одржлив механизам за следење, анализирање и подготвување на извештаи во кои податоците се синтетизирани во стратешки препораки за креирање на проактивни ефективни и ефикасни политики во доменот на приватниот сектор. Првенствено целта на овие е извештаи е да им помогне на креаторите на политики во државата, пред се на луѓето кои работат во Министерството за економија и кои се задолжени за подготовка на стратегии, програми и акциони планови за мали и средни претпријатија.

Како главен извор на информации на Опсерваторијата претставува базата на податоци од Централниот регистар на Република Северна Македонија (трговскиот регистар). Покрај овие податоци, Опсерваторијата исто така соработува и со Државниот завод за статистика, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување,

Министерството за економија, Министерството за финансии, комерцијалните банки, проектите финансирани од донатори и други релевантни институции кои имаат информации за МСП и кои можат да придонесат во пишувањето на овој извештај.

Со анализата за 2020 година беа опфатени повеќе области од работењето на малите и средните претпријатија како што се:

1. Улогата на МСП во економскиот развој
2. Макроекономската состојба
3. Правна регулатива
4. Демографија на претпријатијата (активни претпријатија по сектори, бизнис демографија и бизнис динамика) со посебен осврт на влијанието на Ковид – 19 на МСП
5. Трговија (извоз, увоз, обем на размена и трговски дефицит и електронска трговија)
6. МСП и вработувањето (Пазар на труд)
7. Финансиска состојба и финансирање на МСП

Идна заложба на Опсерваторијата е да започне со прибирање на податоци директно од претпријатијата. Ова ќе се спроведува во иднина на база на анкета каде што податоците за обработка би се добивале директно од страна на претприемачите.

Спроведена е постапка за јавна набавка на услуги за истражување и подготовка на годишен извештај за состојбата кај малите и средните претпријатија и трендовите во овој сектор во 2020 година, Оглас бр.17527/2021 објавен на веб страната на Бирото за јавни набавки. Врз основа на спроведена постапка согласно Законот за јавните набавки, за најповолна понуда беше избрана понудата на понудувачот Здружение Мацеф - Центар за енергетска ефикасност, која изнесува 190.000,00 денари без вклучен ДДВ. Со најповолниот понудувач е склучен Договор за реализација на услуги за истражување и подготовка на годишен извештај за состојбата кај малите и средните претпријатија и трендовите во овој сектор во 2020 година, бр.05-724/9 од 01.11.2021 година со вкупна вредност од 190.000,00 денари без вклучен ДДВ, бидејќи понудувачот не е ДДВ обрзник. Исплатата е извршена по реализација на предметот за јавна набавка во четвртиот квартал од 2021 година.

2. Финансиски извештај

Наведените програмски активности и плаќања се завршени заклучно со 31 декември 2021 година како што е наведено во финансискиот дел на овој извештај.